

ru retro comes adhærebat per singulas acclamationes civium dicens : *Hominem te esse memento!* S. HIER. in *Ep. ad Paulam*.

DIGNITAS. — Rodericus de Vivar in domo sua mensam fortium constituerat, in qua tantum strenui sedebant milites, qui egregia facinora. OSORUS, conc. 1, in *Dom. inf. oct. Ascens.* Ejusmodi Beatorum in cœlis est mensa, de qua Christus ad Apostolos dixit : Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, ut edatis et bibatis super mensam in Regno meo. LUC. XIV, 48.

Paternum, inquit Seneca, Deus habet adversus bonos viros animum, et illos fortius amat, et operibus ac doloribus et damnis exagitat, ut verius colligant robur. Non est arbor solida ac fortis, nisi quam frequens ventus incurat; ipsa enim vexatione constringitur, et radices certius figit. Marcell sine adversario virtus; tunc apparet, quanta sit, quantumque valeat, polleatque, cum, quid possit, patientia ostendit. SENECA, l. de *Provid.*

Hanc rationem, inquit idem, in suis electis sequitur Deus, quam in discipulis præceptores, qui plus laboris ab his exigunt, in quibus certior spes est. Numquid tu invisus esse Lacedæmoniis liberos suos credis, quorum experitum indolem publicæ verberibus admotis? Ipsi patres illos adhortantur, ut ictus flagellorum fortiter perferant, et laceratos ac semianimes rogant, ut perseverent vulnera præbere vulneribus. Idem.

Prospera in plebem et vilia ingenia deveniunt; at calamitates, terroresque mortalium sub jugum mittere, proprium magni viri est. Idem, l. IV.

Ignis aurum probat, miseria fortes viros. Vide quam alte ascendere debeat virtus. Scias illi non per secura vadendum esse. Humilis et inertissimæ, tuta sectari. Idem, t. V.

Militares viri gloriantur vulneribus. Gubernatore in tempestate, militem in acie intelligas; calamitas virtutis occasio est. Dux lectissimos mittit, qui nocturnis hostes aggreddiantur insidiis, nemo eorum, qui exeunt, dicit : Male de me imperator meruit, sed bene judicavit. CIC. c. IV.

AXIOMATA.

Dulcia non meruit, qui non gustavit amara. BUCHLERUS.

Vexatio dabit intellectum auditui. ISAAE, XXXVIII, 19.

Occasio et tribulatio hominem fragilem non facit, sed qualis sit, ostendit. THOM. KEMP. l. I, c. XVI.

Fidem secunda poscunt, adversa exigunt, SENECA, in *Agamem.*

Quod durum fuit pati, meminisse dulce est. Idem, in *Herc.*

Lætius est, quoties magno sibi constat honestum. LUCAN. l. IX.

AUCTORES.

Joannes Buseus, in *Panario. V. Impatentia in aduersis.*

Philippus D'Outreman, in *Pædagogia Christiana*, tom. II, p. 1, a. c. v, usque ad finem.

Josephus Langius, in *Polyanth. V. Adversitas, Afflictio, Crux, Tribulatio.*

Franciscus Ribera, de *Bono Probationis. Ludovicus Granateusis, in Loc. Comm.* f. 540.

Hadrianus Lyraeus, in *Apophthegmatis S. Ignatii*, l. I, apoph. 3.

Matthias Faber, in omnibus tomis, præcipue in *Festo Inventionis S. Crucis.*

Thomas Stapletonus, t. VI, *Dom. xv*, et t. I, *Dom. xx*, ac. XXIV, post *Pent.* Item, t. I, *Dom. IV*, post *Epiph.* et t. III, *Dom. III*, post *Pascha.*

Joannes Major, in *Spec. magno Exemp. V. Tribulatio.*

DÆMON.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Dæmones sunt spiritus impuri, humani generis inimici, mente rationales, in nequitia subtiles, cupidi nocendi, per superbiam tumidi, semper in fraude novi, immutant sensus, inquinant affectus, vigilantes turbant, dormientes per somnia inquietant, morbos inferunt, tempestates concitant, in lucis Angelum se transformant,

semper infernum secum portant, in idolis sibi cultum divinum usurpant, super malos dominari appetunt, bonis ad exercitium dantur, semper fini hominis insidiantur. S. BONAV. in *Comp. Theol.* l. II, c. 26.

Veruntamen, juxta ethymon nominis Græci, *dæmon* idem est, quod *sapiens, expertus*, quia licet rebellis hic spiritus gratiam amiserit, nullam tamen passus est jaecturam in donis naturalibus, scientiæ videlicet, quia ingenium ejus est acutissimum : *Serpens erat callidor cunctis animantibus terre. Satanos*; id est, *adversarius*, idecirco dicitur, quia sic quoque de cœlo lapsus, Deo Creatori adversari non desinit; adhuc enim tamquam parum sit, aut fuerit, quod dixit, *Similis ero Altissimo*, altius per timorem extollitur, testante Apostolo, cum de illo perditionis filio, in quo iste *diabolus* erit, ita loquitur : « Homo peccati, filius perditionis, qui adversatur et extollitur super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur. RUFERTUS ABBAS, c. XXV, *Med.*

DIVISIO. — Dividunt aliqui, teste Beyrlinek, in novem choros, eo quod ex singulis choris aliqui cecidisse credantur, alii divident in igneos, aereos, terreo, aquatiles, subterraneos, tenebrosos, eo quod in his locis commorari, et nocere tententur. Cassianus juxta peccata, ad quæ alieunt, dividit, sic enim ait : Hoc nosse debemus, non omnes dæmones universas hominibus inuere passiones, sed unicumque vitio certos spiritus incubare, et alios quidem immunditias ac libidinum sordibus oblectari, alios blasphemis, alios ira, furorique peculiariter imminere, alios pasci tristitia, alios coenodoxia superbiaque muleri, et unumquemque illud vitium humanis cordibus, quo ipse gaudet, inserere. CASS. *Collat.* l. c. XVII.

GRADUS. — S. Bernardinus hos assignat, dum ait : Septem gradibus animæ a diabolo expugnantur. Primo, insultat in suggestione. Secundo, luctatur in delectatione. Tertio, percutit in consensu. Quarto, spoliatur in actu. Quinto, præcipitatur in consuetudine. Sexto, hilarescit sibi in gloriatione. Septimo, prævalet in morte. S. BERN. SEN. t. III, ser. IV, in *Domin. 4*, post *Pent.*

Paulo alios actus assignat Beatus Albertus Magnus, dum ait : Dentes diaboli sunt gradus tentationum, scilicet primus motus, cogitatio, delectatio morosa, consensus, voluntas plena, impetus, operatio, iterata consuetudo, defensio peccati, gloriatio in pec-

cato, in verecundia, impenitentia, desperatio. B. ALB. M. in c. XIV, *Marci.*

EX S. SCRIPTURA.

Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est Diabolus, et Satanus. AROC. x, 2.

Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab eo usque ad tempus. LUC. c. IV, 13.

Ipse Satanas transfiguratur se in Angelum lucis. I Cor. c. II, 14.

Nolite locum dare Diabolo. EPH. c. IV, 27. Venit Princeps Mundi hujus, et in me non habet quidquam. JOAN. c. XIV, 30.

Adversarius vester Diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret, cui resistite fortes in fide. I. PETR. f. v, 8.

Tu credis, quoniam unus est Deus, bene facis; et Dæmones credunt, et contremiscunt. JAC. c. II, 19.

Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli; quoniam non est nobis collectatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus Principes et Potestates, adversus Mundi Rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in caelestibus. EPH. c. VI, 11.

Vae terre et mari, quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam, sciens, quia modicum tempus habet. AROC. c. XII, 12.

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Tortuosus ille serpens, cui nullum aliud est desiderium, nullum negotium, nullum studium, nisi perdere animas nostras. Hic est, qui jugiter malum machinatur, argute loquitur, artificiose suggerit, callide decipit, illicitos motus insufflat, et venenatas cogitationes inflammat, movet bella, nutrit odia, incitat gulam, movet libidinem, desideria carnis instigat, et peccati occasiones parat, et mille nocendi artibus cœdo hominum pulsare non cessat. S. BERN. XY, *Med.*

Diabolus non quaerit hominem, sed hominis interitum quaerit, ille malis nostris gaudet, surgit e ruinis nostris, nostris vulneribus convalescit, nostrum sanguinem sinit, nostra saturatur ex carne. Diabolus hominem vult habere, sed perdere. Quare? Quia

ad cœlum, unde ille cecidit, non vult, non fert, non patitur, quantum in se est, hominem pervenire. S. CHRYS. hom. x.

Est insita malevolentia quadam, et pernicijs nocendi istis malis spiritibus, gaudent de malo hominum, et de fallacia nostra, si nos fefellerint, pascuntur. S. AUG. in Ps. 96.

Adsunt invisibiles inimici, qui adversum te nunquam desinunt ferociter dimicare; illi sane poterant tecum sopitis querelis facili reconciliatione componi; isti nesciunt quandoque homini pace composita confederari. S. PETRUS DAM. l. VI, ep. VIII.

Incautos decipit, et in via hujus vite gradientibus laqueos tendit; ideo Propheta ait: « In via hac, qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi. » Rursus de eo scriptum est: « Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula ejus super semitas; » dum enim humane salutis invidens, perdere innocentem appetit, prius ei aliquid, quod libeat, ostendit, quod dum appetere incautus nititur, oculo peccati mucrone transverberatur. S. GREG. in Ps. 142.

Ubique ad decipiendas animas reliquæ tendunt, in divitijs et paupertate, in sublimitate honoris et in Mundi contemptu, in voluptatibus carnis et austeritate penitentiae, in crapula et sobrietate, in rerum affluentia et paritate victus, in loquacitate et silentio, in nitore et sordibus, in lætitia et fletu, in administratione temporalium et remotione quietæ, in libertate et subjectione, in labore et otio, in occulto et publico, in solitudinibus et civitate, in debilitate et corporis sospitate, in vigilijs et torpore, in gloria et ignobilitate, in infamia et favoribus humanis, et, ut paucis universa comprehendam, nullus est locus, nulla actio, nullaque persona, quæ ab ipsorum deceptionibus libera existat, quoniam nequeunt excludi parietibus, nec placari precibus, neque terroribus coerceri. S. LAUR. JUSTIN. de Contemptu mundi, c. xviii.

Amplius tentat diabolus hominem ex parte illa, qua eum videt per exerescentem humorem facile inclinare ad vitia, ut secundum humoris conspersionem adhibeat et tentationem, sicut ille, qui aquam deducit, non eam per aliam partem mittit, nisi ubi eam melius currere cognoscit. S. ISIDOR. ap. Mansi, dist. III, n. 7.

Intuetur inimicus generis humani uniuscujusque mores, cui vitio sint propinqui,

et illa opponit ante faciem, ad quæ cognoscit facilius inclinari mentem, ut blandis ac lætis humoribus sæpe luxuriam, nonnumquam vanam gloriam, asperis vero mentibus iram, superbiam, vel crudelitatem proponat, ibi ergo decipulam ponit, ubi esse semitam mentis conspiciat, quia illic periculum deceptionis inserit, ubi viam esse invenit propinquæ cogitationis. S. GREG. hom. xxiv, Mor.

Mira calliditate omnium discuit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus, et ibi semper querit causas nocendi, ubi quemque viderit studiosius occupari. S. BONAV. tom. II, In Sobloq.

Nonnumquam ipsi callidit insidiatores fugam se arripuisse simulant, et de cætero nullam bellatori Christi molestiam se illaturos fatentur. Discedunt quippe ad tempus, quatenus animus a sui custodia remissior factus, gravius sua securitate sternatur. Prudens vero Christi servus, intelligens se in medio positum laqueorum, eo suspectior erit, quo quietiores contra se sentiet inimicos, ubi namque latenter pugnatur, ibi omnis vigilantia adhibenda est; nam manifestus adversarius facile vincitur, occultus autem insidiator vix a quoquam superari potest. S. LAUR. JUST. c. III, de Interior. Confit.

Non solummodo intuetur hostis, quid faciat, sed etiam quando faciat, nam quamvis potestatem acceperit, aptum tamen ad subversionem tempus exquisivit. S. GREG. l. II, Mor. c. viii.

Sub specie boni diabolus abscondit nobis laqueos (Abscondita est in via pedica ejus, et decipula illius super semitam. Job. xviii, 10.) hypocrisis in via continentie, inanis glorie in via macerationis carnis, severitatis in via justitiæ, falsæ pietatis in via misericordie, prodigalitatis in via largitatis, carnalis affectionis in via charitatis, præsumptionis in via spei, et desperationis in via timoris, fluroris in via zeli, præcipitationis in via audaciæ, astutiæ in via prudentiæ, pigritiæ in via consilii, obstinationis in via constantiæ, curiosæ perscrutationis in via sapientiæ. HUGO CARD. in Ps. IV.

Hoc tamen scitote, fratres, quia diabolus non persequitur nisi bonos; malos enim, luxurios, superbos, et avaros diabolus persequi non consuevit; amici enim sunt sui, et voluntatem ejus semper faciunt. S. AUG. Serm. de Temp.

Alligatus est, tamquam innexus canis cate-

nis, et neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate conjunxerit; latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem; non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet a nobis consensum, sed petit. Item, ser. clixvii, de Temp.

Juste disposuit Deus, ut non nisi consentientibus nobis laqueos pedibus nostris injicere queant, nam spirituales pedes nostra animæ affectus sunt; hos compedibus suis irretire contendunt; quam ob rem rerum visibilium amorem nostris affectibus conantur innectere, quatenus adhibeant a nobis nostro affectu, nullum gratum habitaculum, receptaculumque habitandi in nobis Deus noster inveniat, qui per dilectionem et fidem in cordibus nostris commorari dignatur. S. LAUR. JUST. c. III, de Cont. mundi.

Quoties tentationibus inimici resistimus, eumque confutamus, tam e Scripturis edocti, quam a Deo adjuti, toties eum percutimus et vulneramus, et retorquetur in eum pœna, quæ nobis infligeretur, si ab eo vinceremur. HUGO DE S. VICT. ap. Mansi, d. xv, n. 7.

Dæmonia in cordibus reproborum tot requiescunt, quot desideria immunda. S. GREG. hom. in Reg.

Diabolus sub virtutum specie iniqua nobis opponit. Idem, hom. xxxi, Mor.

Diabolus non solum per seipsum, sed et per eos qui nobiscum sunt, nos tentat. Idem, hom. iv, Mor.

Diabolus, quo valentius vincitur eo adhuc ad insidias ardentius instigatur. Idem, ibid.

Diabolus ostense menti caute insidiatur. Idem, in Reg. l. V.

Dæmones indefessi nos assidue oppugnant, modo aperte, modo fraudulenter, quos ne videre quidem possumus, quanto minus cavere. S. BERN. sup. Ev. ser. sept.

Dæmones voluntatem nocendi habent, sed non potestatem. S. AUG. l. II, de Tr. cap. vii.

FUGA. — Pessima insania nostra, qui, eum continue videamus contra nos draconem ore aperto paratum ad devorandum, nihilominus dormimus, et lascivimus in pigritiis nostris, tamquam securi ante eum, qui nihil aliud desiderat, quam ut nos perdat. Inimicus ut occidat, semper vigilat sine somno, et nos, ut custodiamus nos, nolimus evigilare a somno. S. AUG. c. xvi, Sol.

In ipsis mentis tuæ membris impie sæviunt, in ipsa tui pectoris urbe configunt, et ut ista congressio periculosior videatur,

in ipsa carne tua quedam quasi perfidos sibi commilitones inveniunt, quos in augmentum partis adseiscunt. S. PETRUS DAM. l. VI, ep. viii.

EXEMPLA SACRA.

QUALITAS. — Quadraginta diebus tentatur Jesus, et quæ fuerint tentamenta, nescimus, quæ ideo forsitan prætermittenda sunt, quia majora erant, quam ut litteris crederentur; et si sic oportet dicere, sicut Mundus capere non poterat omnes liberos, si scripta fuissent, quæ fecit et docuit Jesus; sic quadraginta dierum tentationes, quibus tentatus fuerat Dominus Jesus a diabolo, Mundus ferre non poterat, si Scriptura docuisset; sufficit nobis hoc tantum scire quod quadraginta diebus in deserto fuerit, et tentabatur a diabolo. ORIGEN. hom. xxvi, in Luc.

Celebris est S. Macarii visio, qui, cum demone multis vasis vitreis quoniam ante cellam suam obtinuit, quidnam eum illa vasorum multitudine facturus esset, interrogasset, si, in procinctu se esse congregat, ut vasa illa Monachorum suorum congregationi adferret, ut pro cujusque gustu singulis offerret singulas peccati illecebras. VITA PP. l. III, n. 61.

S. Thomas refert Monachi cujusdam exemplum, qui firmum sibi e cella non egrediendi propositum fecerat, cui paulatim astutus ille serpens suggestit, ut saltem ad Communionem sacram recipendam illic egredere, cui suggestioni Monachus acquiescens, propositum antea factum rumpere cepit; cumque tandem demonis illud consilium fuisse agnovisset, vanæ gloriæ motu in semetipso agitari cepit, eo quod per illum ad nihil mali patrandum inductus fuisset, quin potius ad bonum invitasset, ac proinde mire sibi in eo complacuit. Quia vero fraudulenter inimicus videbat, quod per hoc Monachi lucratus fuisset consensum, progressus est ulterius suggerendo illi quod propter mortem patris et relictas ab eo multas facultates, inter pauperes disperdiendas, necessum esset, ut hujus boni operis exequendi causa ad domum se paternam reciperet, celæque sue tantisper valediceret; cui etiam consilio profusus acquievit. Subdit vero Angelicus Doctor: Ad quam eum iret, num-

quam rediit ad cellam, et mortuus est in peccato. S. THOM. in c. xiv, *Prov.* n. 13.

In Vita Patrum de magno quodam Dei servo scribitur, quod, licet per integrum triennium manu Angelica cibatus fuisset, attamen antiquus adversarius nec cum illo certamen inire formidaverit, suas enim demonum phalanges, veluti totidem Angelicos exercitus congregavit, interque illas in varias cohortes distributas, in curru igneo, velut alter quidam Elias ei apprensus, se illum ad cœlum transferre velle simulavit; at vero quia superbius hic Spiritus dicebat: *Adores me!* sanctus vir Dei detectam fraudem a se generose depulit, et in fugam se recipere coegit, dicendo: Quotidie Salvatorem, qui est Rex meus, adoro; sic, si esset ille quomodo hoc a me hodie exposceret? *MANSI*, disc. vii, n. 3.

In Vita S. Vincentii Ferrerii scribitur quod, dum librum de Virginitate Matris Dei legendo, magno accensus doni illius desiderio, illud a Deo instantissime sibi concedi peteret, vocem quendam audivit dicentem sibi: Non omnes possumus esse *virgines*, nec deinceps patiari, ut tam honorato nomine gaudeas. Ad quorum verborum auditum, sanctus vir Dei ob inexpectatam petitionis suae repulsam graviter conturbatus et afflictus fuit; mox vero velocissime a B. Virgine summa fuit consolatione perfusus, quæ hisce eum affata est verbis: Verba illa paulo ante ad te facta, diaboli fuerunt, qui tibi proponit bonorum operum difficultatem, ut terribus ab incepta virtute desistas. *In Vita*, l. I, c. ix.

B. Petrus Damianus de quodam Monacho refert, qui in cella sua assiduus existens, quantum exterius apparebat, vir magnæ simplicitatis erat, nomine Martinus. Hunc vix dies aliquis præteribat, quin dæmon illi vel appareret visibiliter, vel illum nocturno tempore in somno audiret loquentem, qui una cum ipso Psalterium aliasque preces recitabat. Aliquando vero, inquit S. Pater; tenebrarum auctor se transfiguravit in Angelum lucis, eique quasi legem dictando mandavit: Cave, quia Angelum Dei et aspiere, et alloqui meruisti; indignum est, ut de cætero cum hominibus loquaris. Protinus ille, tanquam mandatum divinitus accepisset, a fratre se funditus colloctione removit, sequæ sub rigida silentii censura constrinxit. Cumque tam Abbas Monasterii, quam alius quidam Monachus, nomine Romanus, vehementer illum,

ut loqueretur, urgeret, ipse vero Abbati respondere pertinaciter abnueret; hic portas cellæ ejus a cardinibus deici imperans obstinatam hunc silentiarium virgæ cædi jussit, donec obstinati et indiscreti silentii sui redderet rationem. Tandem vero, cum nec hæc via quidquam ab illo obtinere potuisset, his eum verbis Abbas est allocutus: Ideo antiquus adversarius honorum semper operum inimicus silentium tibi tentavit imponere, ut et fructum fraternæ edificationis amitteres, et illi, qui a te sublevandi erant, tue consolationis auxilium non haberent. Sic itaque frater, concludit S. Petrus Damianus, quia non ex malitia, sed ex simplicitate peccaverat, ad mentem quanto citius rediit, et contempta suggestione diaboli, admonitionibus pii Patris acquievit. S. PETRUS DAM. l. VI, ep. xviii.

In Vita Patrum de Monacho quodam qui quondam idolorum sacrificii filius fuerat, scribitur, quod, dum etiamnum juvenis esset, in quodam idolorum fano dormiens sequentem habuerit visionem. Vidit enim Luciferum velut in throno sedentem, et ante eum dæmonem quemdam stantem, qui, unde veniret, interrogatus, se ex tali certa Provincia venire, respondit, in qua varias seditiones, bella, revolutiones, et horrendos rebellionum motus excitasset; qui, cum, quanto ad hæc mala procuranda tempore usus fuisset, interrogaretur, se id intra triginta dierum spatium perfecisse, respondit; quem proinde, quod nimium hæc in re tardasset, graviter vapulare præcepit. Mox vero alius dæmon coram eodem Lucifero comparuit, qui se intra viginti dies gravem in mari tempestatem, in qua multæ naves submersæ perierant, excitasse gloriabatur; qui pariter multis ab eo plagis mælatatus fuit. Hunc successit tertius, qui se intra decem dierum decursum in diversis nuptiis varias rixas, discordias, et inimicitias excitasse, multorumque homicidiorum auctorem fuisse, gloriante affirmavit; quem pariter sicut priores idris verberibus castigari jussit. Tandem vero alius quidam comparuit, qui se quadraginta annis continuis Monachum quemdam ad impudicitiam sollicitatum, tandem post tot annos evolutos vicisse, et ut in fornicationis peccatum turpiter et ignominiose laberetur, procurasse jactavit. Cui et throno suo consurgens Satan, post multos amplexus, acceptum e capite suo diadema capiti ejus imposuit, atque ad dexteram suam considerare jus-

sit, generositatemque ejus variis encomiis predicavit. *MANSI*, d. X, n. 3.

In opusculis S. Francisci de Religioso quodam sui Ordinis, cui nomen Angelus erat, legitur, eum magnopere dæmonem formidasse, eo quod asperime illum a longo tempore molestasset. Qui proinde a S. Patriarcha socium sibi dari expetivit, qui ad ejus defensionem in ejus cella dormiret. At vero Sanctus vir Dei acriter eum objurgans, sine ulla justa causa eum timere dixit, eo quod vires dæmonis in manibus Dei ligatæ essent. Simulque, ut hujus rei sequenti nocte experientiam caperet, jussit illum in montis ibi vicini verticem conscendere, sonoraque voce clamare: Superbi dæmones, omnes venite ad me modo, et quidquid poteritis, mihi facite, et in me vestrum exercete furorem. Cumque bonus ille Religiosus prompte obedisset, nullis malignorum Spirituum se quidquam movere ausus fuit; hæcque ratione deinceps absque ullo dæmonis timore vixit, et liber permansit; et merito, quia ut S. Augustinus ait: Non possunt, quod non sinuntur, efficerentur; sinuntur autem alto Dei summique justique iudicio, pro merito eorum, quos ab eis vel affligi tantum, vel etiam subijci, ac decipi, justum est. *ORUSC. S. FRANC. Coll. iii.*

S. Hieronymus in Vita S. Hilarionis refert, quod, cum dæmon ad metum et horrorem illi incutiendum in specie horrendi cameli ei apparuisset, Sanctus vir Dei imperturbato animo eidem dixerit: Non me terres, diabole, tanta mole corporis, et in vulpeula, et in camelo, unus atque idem es. S. *HIER. in Vita S. Hilari.*

In Vita Sancti Norberti legitur, quod dæmon quemdam Religiosorum suorum ob fidei suæ debilitatem adeo contempserit, et flocci fecerit, ut ad quemlibet fere gressum in peregrinis admodum horrendisque speciebus ei apparere præsumperit. Cujus proinde Religiosi pusillanimitatem Sanctus Patriarcha reprehendit; eumque generoso deinceps animo esse, et nihil timere jussit. Religiosus hic igitur optimis Fundatoris sui monitis obediens, cum aliquando pro nonnullis negotiis domesticis expediendis e Monasterio egrederetur, dæmonemque in figura gigantesca sibi obvium, et expansis brachiis quasi contereré volentem conspiceret, moniti Sancti Patris sui memor, imperterritoque animo perseverans, dæmonem salutari Crucis signo coram ipso formato in fugam

abegit, qui et deinceps nunquam ei amplius apparuit. *Vita S. Norberti.*

In Vita Patrum legitimus, quod, cum S. Pachomius dæmonem in specie valde lasciva ei apparentem reprehendisset, quævissetque, cur tot fraudibus et artibus ad procurandum infelicem animarum lapsum uteretur, dæmon in sui excusationem responderit: Quam primum vos aliquem suggestioni nostræ aditum dare incipitis, subito nos majoribus vos incentivis provocamus; at vero dum vos in principio suggestioni nostræ resistere, et primos motus nequaquam admittere, sed primas imaginationes animose repellere videmus, erubescentes et confusi a vobis recedimus. *MANSI*, disc. xvi, n. viii.

Filia Deo devota cum a duodecimo ætatis anno in hortum in dies secederet oratura, dæmon quodam Sabbato illi apparuit specie B. Virginis, cum duobus aliis Catharinam Senensem et S. Dominicum referentibus. Hortatur puellam ad austeram vitam, pro lino lanam indueret, feria quarta, sexta et Sabbato jejunaret, quotidie Rosarium diceret; quæ omnia faciebat; omnia tamen egiit conscio Confessario. Qui fraudem veritus, jussit, ut in faciem Deiparæ expueret, si rediret. Fecit, nec indignationem B. Virgo ostendit, sed magnos favores rependit, prædicans parentum infortunia, monetque ut eos soletur. Unde cepit pro vate haberi. Confessarius tamen adhuc sollicitus, scribit epistolam contumeliis in eos tres divos plenam; eam ubi puella B. Virgini dedit, ad lectionem ejus nil mota, restituit, jussitque custodire eam epistolam, suo attractu sacram, et mira patratam, ut factum est. Unde securior reddebatur Confessarius. Puella vero a B. V. petivit aliquid donum coeleste, cui illa dixit, ut Rosarium suum ei daret, quod acceptum in cœlum secum abstulit, et post paucos dies restituit, monens, ut Confessario suo aliquot ex eo grana communicaret, fore contra morbos potentia; et re ipsa multi sanati sunt. Voluit tamen Confessarius ultimum documentum de rei veritate capere. Puellæ veras sacras reliquias tradit, quas jubet e collo B. Virginis suspendi. At dæmon remans, acerrime filiam perstrinxit; ac ubi omnes ejus penitentias et orationes, quas prius inculcarat, missas facere jussisset, cum aliis duobus spectris evanuit, aculeo carnis non levi relicto in animo filiæ. *ENGELER. Dom. v. Pent. § 2.*

Virtutini a duobus fratribus dissidentibus

cum assiduo diabolus citaretur, ille morem gerens vocantibus, familie unius agnos universos, et mox hoves, anseres, gallinasque mactavit; omniumque et crura confregit, domique miscuit, et turbavit omnia; alterumque e fratibus formidolosis imaginibus terruit, donec illi cum domesticis confessione expiati, demonis vim infregerant. In alia villa repente magnus armentorum numerus interit, causam interitus auspicati fuerunt, quod in ore omnium diabolus assiduo foret. Itaque a nostro expiati et consuetudinem dedocti, eadem averterunt.

Puella formosa et casta, ut procerum evitaret insidias, domicilium vertit et urbem. Cui alio peregre abeunti demon assumpta honesti viri specie occurrit, montisque, pagum animo destinatum non adiret, adesce ibi petulos famulos, a quibus plus passura, quam a leonibus urbanis. Perrexit nihilominus puella, milles potius mori et orbe exulare toto parata, quam castitatis facere jacturam. Sed contrarium post tempus non longum accidit, cecidit misera casumque prodente uteri tumore jussa est sibi res sus habere, et pago exesse. Quæ dum priorem viam relegit, urbemque repetit, obvium, quem prius, habet demonem, reditus causam non difficulter impetransem. Fassa delictum, quod utero prodente negare non poterat mulier, culpa cum prima mulierum demoni adscripsit: Serpens decepit me, nequam diabolus hanc mihi persuasit profecionem, et scelus. Iratus ea voce demon, excussissima impudentem alapa signavit, et addidit: Mentiris, ego enim ille sum, qui iter hoc tibi nuper dissuasi, de periculo præmonui, a scelere præcavi. Sed nimirum genus iste vester, et pervetus mos est, ut lapsuum vestrorum culpam nobis impingatis, cum ultro a vobis ad tentandum sepe numero irrimetur. MANSINUS, de Pass. fol. 802.

Cum Joannes Parmensis, Minister Generalis Ordinis, visitaret ultramontanas Provincias, contigit Drumali tempore, ut itineris errore per totum diem deviaret, atque in deserto, medisque in silvis ingruentem noctem sustineret. Hic socii cum de periculo et labore admonerunt, seu potius amice interrogarunt, quid esset faciendum? Respondit securus, ad Divinum auxilium esse recurrendum, confiderent, Deum nunquam, in se confidentibus desesse, implorandam esse Deiparam Virginem, ac B. Patrem Fran-

ciscum. Cœpit is preces, et ad illam, et ad hunc fundere. Quibus dictis, audierunt pulsari campanam, ejus excitati sonitu perrexerunt via lustralenta et difficili, donec ad vicinam Abbatiam pervenerint, ostio pulsato procurrunt obviam quasi conducto expectantes monachi complures, qui prompte receperunt hospites. Ducunt ad ignem, lavant pedes, exsiccant vestimenta, apponunt cœnam, sternunt lectos, omnia ministrant necessaria, ut videbatur, alacritate magna. Post primam vigiliam surrexit Generalis ad orationem, et audita campana, quia noctu ad laudes Divinas convocantur Monachi, ad chorum cum ipsis pergit, relictis sociis, qui somno et fatigatione opprimebantur. Officium inchoaturus Hebdomadarius, nec consueta usus est cœremonia, nec ordine, nec versiculo: « Domine, labia mea aperies, etc. » sed abruptum, et cum turbatione incepit ab illo versu Psalmi 35. « Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem; » respondit Chorus: « expulsi sunt, nec potuerunt stare. » Tertio id ipsum repetitum fuit, quod movit Generalis suspicionem. Precepit igitur in virtute Passionis Christi, et SS. Nominis ejus, ut oculos edicerent, quinam essent? Respondit, qui Abbatis loco videbatur præesse, omnes esse Angelos tenebrarum, cœlo pulsos, qui ex divino præcepto inviti missi sint ad ministrandum ea nocte ipsi et sociis, precibus, inquit, Matris Dei, et illius vexilliferi Patris vestri. His dictis, totum evanuit, quod ibi videbatur esse extractum monasterium. Ipse vero nemoroso in antro constitit. Generalis socios excitavit, et per reliquam noctem, usque ad auroram in Divinis laudibus perseveravit. WADING. c. X, Annot. Ord. Min. an. 1248.

S. Ignatius, litteris operam daturus, Complutum ad Calendas Aug. venit, anno 1526, atque in hospitium pauperum divertit, cui ab Antezana vocabalum; ubi promptus cubiculum nactus fuit, quod illic unum pridem vacabat, nimirum spectris umbrarum et horribili strepitu infestum. Nescivit id Ignatius, unde visis prima nocte formidandis simulacris, et audito immani fragore totus inhorruit. Verum statim se recolligans resumptis animis in genua assurrexit, ac locutus est: « Si vobis aliquid in me datum est, en adsum paratus; agite in me, quodcumque Deus probaverit, ejuscumque id manu fieri jusserit; neque in vobis est, nocendi metam vel puncto transgredi, quam

ipse vobis præfixerit. Sin autem vobis nocendi facultas non est; quo tot vestrum simul ignavi, tot strepitus ad interpellandum unius homuli quietem? » Hic se Deo integre committens quidquid essent ausuri, fortiter experiebatur. Sed nihil in eum tentatum, et ex eo quies cubiculo reddita est. BÆROLUS l. I, n. 23.

Dæmon aliquando in specie viri tristis ad impiam vetulam venit, questus jam diu se frustra laborare, ut duos conjuges ad divortium impellat; quod si ipsa ut harum artium perita id efficeret, junctaque opera id posset, magna præmia pollicetur. Ipsa annuit, et statim ad maritum, qui mercator erat, et ejus tabernam festinat, ibi presentem argenti pannum emit, et interim eum admonet, uxori cum sacerdote commercium suspiculum esse. Postridie tempore Sacri posse eum id in templo deprehendere. Tum abijt, et data opera materiam in taberna relinquit, curaturam se, ut auferretur in tempore. Interea et uxorem adit, et ait, marito furivos cum puella quadam amores esse, promissam ei, et eras dantam a marito pro veste materiam, Ita excitatis utrinque suspicionibus, ipsa puellam, quam ignaram doli ei facinorosi parabat, mittit, ut a mercatore pannum auferat, quæ res uxorem confirmavit in suspitione, quod materiam absque numerata pecunia auferret. Vetula subinde sacerdotem adit, monet uxorem ob suspicionem tristem esse, velit illam mane post rem divinam consolari. Sacerdos mane uxori locutus, auget ignarus zelotypiam mariti, qui tamen, etsi egre dissimulat, donec venefica illa pondus addit rebus. Nam uxorem adiens suadet, ut ab aliarum amoribus maritum abducatur, aliquos e barba pilos ei dormienti radat, et minutim setos cibo incoquat, et simul in eam rem novaculam offert. Mox recta ad maritum reversa monet, a conjuge precipiendam ei gulam sequenti nocte. Maritus noctu somnum simulat, et uxore cum novacula capiti suo imminente exclamat, domesticos vocat, ostendit novaculam, et mane innocentem conjugem male habitam expellit, quæ ad parentes reversa est. At demon pactam daturus vetule mercedem, laudatam de opera præstita, cum corpore et anima eam abripit. Eo cognito evoluta tandem rei totius serie, conjuges data acceptaque erroris venia ad veterem concordiam rediere. DOGSON. tr. 3, c. II, § 18.

Sub Bernardo Abbate, quidam nobili fa-

milia ortus, cum se Monachum fecisset, in tantum mentis tædium lapsus est, ut palam diceret, nunquam se hilari seduloque animo futurum; frustra illum fratres, ut in Domino consolaretur, et spe præmii celestis mostitiam deponeret, hortabantur, frustra hoc ipsum Abbas admonendo exaggerabat. At vero ubi idem Abbas pro eo orationem fecit, ita immutatus est, ut e contrario exultaret, ac se jam deinceps perpetuo contentum victurum affirmaret. Quippe diabolus orantis Abbatis virtutem sustinere non valens, ab impugnatione fratris illico desit, et ipse spiritualis gratiæ luce peritus causam agnovit, ob quam gaudere juvenitateque affici deberet. MARULL. lib. VI.

Mæcarius, Alexandrinus Abbas, multum a dæmonibus infestatus, parem autem eorum terrori extitisse inde constat, quod in gentiliū sepulchro nocte quadam amoto cippo decubare ausus sit, cumque ossa super quæ jacebat, in vocem prorupisset, mansit immotus, vox autem erat alteri respondens, venire se nunc posse, quia ejus quem super se hæbaret pondere gravatus esset, ad quem Mæcarius: Exi, atque abi, si potes, inquit, ego hic pernoctabo. Dæmones igitur tantam hominis audaciam perstrepentes, obtutuere, ne si plura in eum conati pergerent, vici magis erubescerent. MARULL. Ibidem.

Ad Evagrium presbyterum, amborum quondam Mæcariorum discipulum dum solitariis eremum incoleret, tres dæmones clericali habitu venisse constat, qui se diversarum heresum esse simulantes eum quisque dogma probare nitentur, ut illum aliquo eorum perverterent; cæterum Evagrius eum fidem Catholicam adversus quemlibet eorum acerrime tueretur ac defenderet, Deo adjuvante, omnes facile superavit, ita ut confusi repente evanescerent, nihil aliud moliri in eum ausi, quem in fide tam firmum cognoverant. MARULL. Ibidem.

Dæmon sanctitati atque virtutibus Martini, Turonensis Episcopi, vivens, ipsum ludificare ausus est. Aureo enim diademate et purpureo superbus indumento ei occurrens, Regem se Christum esse et ad judicandum mundum descendisse asseverabat. At vero Martinus et diabolice artis gnarus, et mansuetudinis Domini memor: Haud talem inquit, venturum se pollicitus est Christus, sed cum omnibus Passionis (quam pro nobis sustinuit) signis, cum corona spinea, vulneratumque cicatricibus, et ipso victoriæ

sue tropheo cruce, cum talis apparuerit, eum advenisse credam, alioquin hoc ab eo præceptum observabo: Si quis vobis dixerit: *Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere.* Immundus ergo Spiritus veritatis victus disparuit, nihil ibi suum relinquit, præter sui indicem fotorem. SULPITIUS SEVER. in *Vita S. Martini*.

Idem omnis mortifera fraudis artifex, Pacomio, Ægyptio Abbati, apparuit, pulcherrimæ feminae formam præferens, sed qui libidinis ardorem jejuniorum frigore jam extinxerat, nulla carnis concupiscentia intellectum occupante, facile perspexit inimici insidias, et fronte cruce signato, ipsum signo crucis fugavit. MARULL. *Ibidem*.

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut taurus in sui agitatione graviter se vulneratum esse animadvertens, vidensque, quod furorem suum adversus eum, a quo percussus est, exercere non possit, confictum ex vetustis pannis lineis, vel stramine, hominem, ad aves abigendas in agro positum, aggreditur, illumque cornibus, dentibus, pedibusque in millenas partes ferociter discerpit, suas se vindictas hoc modo aequaliter exercere posse, sibi imaginans; ita quoque Princeps tenebrarum videns quod de Deo, qui ipsum e caelo in profundum abyssi præcipitavit, vindicare se nequeat, hominem ad imaginem et similitudinem Dei creatum, Deoque unice charum, plurimisque favoribus adautum aggreditur, suamque rabiem in eum, in Dei ignominiam, quantum potest, eique permittitur furibundus exserit. MANSI, disc. II, n. 3.

Sicut, si quis stellas cæli, aut pluvie guttas, seu arenam maris dinumerare voluerit, casso consumitur labore; ita et quicumque variis demonum fraudes ad plenum reserare conatus fuerit, supervacue desudabit. S. LAUR. JUSTIN. c. XII, de *Discipl. Mon.*

Sicut in cribro multa foramina sunt; ita diabolus cum multiformis sit, se homini applicando, mille modos tentandi habet, quia quot sunt vitia, tot utitur variis modis ad tentandum. Unde, secundum Sanctum Augustinum, diabolus plenus est incentivis vitiorum, ideo toto conamine se applicando, nititur animas suis incendiis inflammare. S. BERN. SEN. t. III, c. II, a. 1.

Sicut novacula apprime exacta, ita comam abscondit, ut, qui raditur, nihil sentiat; sic etiam diabolus, qua est calliditate atque versutia, dolos ita machinatur, ut animæ gratiam, hoc est, virtutem et scientiam detondeat, ut ea sibi hæc ornamenta detrahi non sentiat. NICET. in *Orat. XL, Detrahi*.

Sicut homo silvam excindere volens, si solum securis ferrum sine manubrio habeat, nihil efficere prævalet, quantumvis sit sagacissimus; at vero si vel modicum silvæ illius lignum ad faciendum securi sue manubrium obtineat, hoc unicum ei sufficit, et desiderabatur, ut totam silvam paulatim excindere possit; eodem prorsus modo demon, quantumvis sit Spiritus sagacissimus, sola tamen perverse, nobisque continuo insidiantis voluntatis suæ malitia, qua est veluti quoddam securis ferrum sine manubrio, virtutumstrarum silvam excindendo nobis nequidquam nocere poterit; at vero si astutus hic serpens ab anima vel corde nostro vel minimum affectum inordinatum obtinuerit, ex hoc securis suæ ferro manubrium fabricabit, quo utendo affectum huic paulatim sic adaugebit, ut animam nostram sui juris faciens, quidquid in illa virtutum, gratiarum, donorumque cælestium reperit, facili negotio extirpare, et totaliter succidere possit. MANSI, disc. IV, n. 2.

Sicut in corpore nostro semper humor aliquis presto est, qui in illo quatuor elementorum mixto predominantem, aliquam in eo causat indispositionem; sic quoque in inferiori animæ portione semper est aliqua inclinatio vel appetitus incompositus, quo Angelus ille insidiosus familiariter uti novit. Unde S. Joannes Climacus, de gradibus Paradisi tractans, ita loquitur: Quales nos demones deprehendunt, tales et ipsi erga nos se gerunt; et quales in nobis cogitationes reperiunt, tales ipsi nobis imagines et formas subjiciunt. S. CLM. gr. XIX.

Sicut dux belli ad eum præcipue locum castra sua figit, quem debiliorem, et minus munitis mœnibus, aut fortificationibus cinctum esse cernit; ita quoque stygicus noster inimicus in illa parte vel maxime in civitatem irumpere solet, ubi minorem resistantiam invenit, quamque minus munitam, et consequenter debiliorem esse deprehendit. S. GREG. hom. XII in *Ezech.*

Sicut cancer marinus, ubi concham apertam conspiciat, lapillum quemdam in eam

conjicit, vel modicum lignum, ut inde impedita claudi non possit; hæc enim modica apertura sufficit ei, ut eam ingredi paulatim, et devorare possit; pari quoque sagacitate dæmon utitur, quia serpens erat calidior eunctis; mox enim ut cor hominis bonis hæc temporalibus capiendis patere conspiciat, lapillum quemdam, id est, inordinatum erga certam quamdam personam ingerit amorem, idque sub specie boni ut scilicet ejus procuret salutem; ubi vero per hunc affectum minimum aliquem in cor illud aditum sibi patefecerit, sensim et paulatim Spiritus immundus cum omni malitia sua in illud se insinuat. MANSI, disc. VIII, n. 2.

Sicut fures, ubi violenter domum ingredi nequeunt, ne fores domus dejiciendo, vel muros et parietes perfringendo strepitum aliquem excitent, ex quo domestici a somno excitentur, si parvam quamdam fenestram apertam inveniant, puerum aliquem sagacem, ab eis in furtis committendis eruditum, per illam immittunt, qui caute fores domus, vel fenestras majores aperiat, per quas ipsi ingredienti pro libito suo quævis obvia rapiunt, et furantur; ita hæc eadem est latronis infernalis in depredandis animabus vulgaris sagacitas; ne enim in animas cum strepitu, id est, per instigationem ad peccata enormia committenda irrepit, prius suggestionem vel imaginationem immundam ejus animo immittit, vel ad aspectum oculorum incautos, ad complacentiam sensualem, vel periculosam aliquam familiaritatem extimulat, etc. *Cum diabolus jam misisset in cor*, etc. *Veniam ad te tanquam fur in nocte.* Idem, n. IV, l. V.

Sicut avis in laqueum incidens, minima capitur unguicula, et alarum vires franguntur, et debilitantur ob unguem vilem, et, cum totum corpus sit extra laqueum, totum tamen retinetur; ita multi sunt viri exemplares, qui in novem præceptis sunt irreprehensibiles, et in unius præcepti unguicula capiuntur. S. EREM. tr. I de *Morbo lingue*.

Sicut latrones, non ubi fœnum et paleam, et calamus, sed ubi aurum et argentum est, fodiunt, et continuo vigilant; sic et diabolus his maxime instat, qui spiritalia attingunt. S. CHRYS. hom. I ad *Pop.*

Sicut hostis plus duces, quam milites petit, nec obsidet mortuos, sed impugnat viventes; sic diabolus non peccatores querit capere, quos possidet subjugatos, sed ut justos capiat, sic laborat. S. CHRYS. ser. 96.

Sicut filii Jacob Josephum, fratrem suum fatali semper odio prosequabantur, ut quia illum a patre suo tenerime amari videbant, utpote qui illum in peculiaris dilectionis signum, pulcherrima illa veste, quæ *polymita* vocabatur, indierat; eodem prorsus modo invidus ille serpens tolerare nequit, quod communis Creator majori nos dilectione, quam ipsum, prosequatur; siquidem, ut nos sanguine suo pretiosissimo redimeret, corpus sibi mortale pro nobis assumpsit, quod in Angelorum obsequium numquam fecit. Præ nimia invidia in rabiem agi videntur, dum nos cælestibus virtutum, gratiarum, et donorum infusorum thesauris lecupletari vident, ac proinde omni conatu nos hæc thesauris spoliare contendunt; nam ut Cassiodorus ait: Graviores insidias adversarii tunc subimus, quando Dei dona suscipimus. MANSI, disc. IX, n. 2.

Sicut leonem naturaliste animalia mortua nequaquam manducare, sed vivis tantum insidiari asserunt; sic quoque diabolus, qui tamquam leo rugiens circuit, querens, quem devoret, non animas in peccato jam mortuas, utpote quæ jam de facto ejus sunt, sed in gratia Dei viventes, devorare conatur, quia, ut vetustissimus Tertullianus ait: Diabolus ad hoc se regnare putat, ut Sanctos de religione Dei perturbet. Idem, n. x.

Sicut piscator avidus et peritus, grandiores pisces, minoribus contemptis, attentius inescat; ita diabolus perfectis quibusque avidus insidiatur, ut pereant. S. THOM. VILL. ser. de *SS. Cosma et Dam.*

Sicut inter alias fulminis conditiones, una hæc est, quod majorem semper in iis corporibus vim exserat, in quibus majorem invenit resistantiam; idem quoque est demonis genius, nam adversus eximios Dei servos, qui sanctitate præfulgentes eidem omni virum suarum conatu resistunt, magis et crudelius sevir, majoresque ac periculosiores insidiarum machinas iisdem struere consuevit. Præterea fulmina loca eminentiora ut plurimum feriunt: Feriunt altos, inquit Poeta, fulmina montes. Eundem quoque styllum dæmon observat, dum illos quam maxime impugnat, ubi dignitate, exemplaritate, et virtute sublimes existunt. MANSI, disc. x, n. XXI.

Sicut qui Barbarorum incursionibus se opponunt, iisque consistere, quantum licet, egregie volunt, incitant quidem sese vicissim ad audendum, seque sedulo hortantur,

promant jam vires et artem, tempus belli advenisse affirmantes, itaque vehementes et invicti in adversarios incurrunt, ac superata quodammodo segnitie ac pavore, strenuè se in gravioribus periculis, cum casu tulerit, præbent; eodem modo oportere assero, quicumque sunt sanctitatis amatores, diaboli fraudibus perquam impigre obviam ire, tantaque se illi contentione virium opponere, ut illud ipsum haud immerito usurpare possint: Quis nos separabit a charitate Christi? Tribulatio? An angustia? S. CYRILL. ALEX. *de Fest. Pasch. c. v. p. 2.*

Sicut, si furem aliquem in domo tua videns, eundem clamoribus et vociferationibus in fugam agere posses, et tamen id ipsum facere negligeres, nonne tunc facultatum tuarum jactura tibi ipsi imputanda foret? Eodem modo, cum ad tentationem superandam per orationem ardentem Deo te recommendare possis, si id non facias, culpa tua est. MANSI, disc. XVIII, n. 2.

DAMNUM. — Sicut dum leo famelicus animal quoddam obvium habet, illud protinus invadit, illudque tanta cum aviditate discerpit, dilaniat, et devorat, ut etiam ossa, pellem, et omnia animalis istius interiora per fauces in stomachum suum trajiciat; eodem quoque modo rabida illa fames, quæ demonem adversum nos extimulat, adeo est ingens, ut non solum in animam nostram ferocit, verum etiam in corpus et bona fortuna debacchetur, dummodo id illi Deus permittat. Corpus et animam perdit. Idem, disc. II, n. 13.

Sicut in antiquis historiis de Carthaginiensi quodam belli Duce legitur, quod de quibusdam militibus Africanis, qui ei rebelles facti, obedientiæ jugum, quo ei obstringebantur, excusserant, sequenti stratagemate gloriosum reportavit victoriam. Etenim, quia illos vini avidos esse probe noverat, multa vasa vino adimpleri, eique herbe cum jusdam, quæ somni est conciliativa, succum admisceri, ac demum castris suis in magna quantitate inferri jussit; cunctisque rite dispositis in apertum campum egressus, se cum illis pugnam adoriri velle, callide simulavit; cumque in primo congressu studiose fugientem per longum terræ spatium insecutari fuissent, tandem retrogressi hostilia castra occuparunt, et inventa ingenti vini annonæ, tamquam de obtenta victoria lætantes, vino liberalissime indulserunt, ac demum profundissimo somno sepulti, posito

omni metu fessa membra refocillarunt; cum ecce dictus belli Dux, qui una cum exercitu suo fugam simularet, cum eodem reversus, omnesque profunde dormientes reperiens, membratim ac minutim illos consedit; similiter quoque stratagemate juratus inimicus noster utitur, sciens namque, quod vinum lætificat cor hominis, quodque bonorum temporalium, honorum, voluptatum, divitiarum, aliarumque rerum simillium avidissimi simus, in præsentem delectationis occasione huic vino herbam venenosam, id est, suggestionem ad peccatum, vehementer sollicitantem immisceat, hacque ratione victoriam adversum nos facillime obtinet. Idem, disc. III, n. 3.

MOTIVA.

Ad Dæmonem odio habendum.

Quia astutissimus est, uti S. Bernardus testatur, dicens: A versutis et astutiis vobis timeo, in quibus partim subtilitate nature, partim experientia temporum, sub tuo annorum millibus eruditus, fragilitates humane nature, quaquaversum se verterit, non ignorat. S. BERN. *de Quadr. debet.*

Quia occultissimus est, teste S. Gregorio, dicente: Quis hujus hostis versutias non metuat, qui tanto est perniciosior, quanto occultior? Non enim quæ extra nos sunt, auferre nititur, sed diripere thesauros interiores conatur. Nulla sibi temporalium bonorum cupiditas, nulla divitiarum ambitio, nullum dignitatis desiderium, sola interiora appetit, solas virtutes diripit, solam animam occidit, quod si aliquando exteriora tetigit, non ea auferit, ut habeat, sed ut ea auferendo animam evertat. S. GREG. *in Ps. cxlii.*

Quia terribilissimus est, saltem respectu malorum hominum, uti Ruppertus Abbas illa verba, 1 Reg. c. 5. *Et ebullierunt ville et agri, in medio regionis illius, et nati sunt mures*, explicans indicavit, dum per mures hos intelligit infernales spiritus, atque: Qui sunt isti, qui ebullierunt, et terram demoliti sunt mures, nisi maligni spiritus, justis quidem contemptibiles, ut mures, peccatoribus autem terribiles ut leones? Id ipsum confirmat S. Isidorus, dum ait: In oculis carnalium diabolus terribilis est; in electorum oculis terror ejus vilis est; ab incredulis ut leo timetur; a fortibus in fide ut vermis contemnitur. RUPPERTUS ABB. l. I, c. XIV.

Quia superbissimus est, ut S. Basilius insinuavit dicens: Dæmon, capitalis noster hostis, solent nostram Domino exprobare negligentiam, et super inobedientia nostra superbe gloriari; qui, cum neque finxerit nos, nec mortem pro nobis oppetierit, habet nos tamen (proh dolor!) et inobedientiæ suæ, et negligentie, qua in præceptis Dei tenendis sumus, imitatores sedulos; hoc æquidem opprobrium est contra Majestatem Domini, et hæc jactantia penis gehennæ longe mihi gravior esse videtur, quod nimirum inimicis Christi materiam et ansam præbemus jactantiæ contra eum ipsum, qui pro nobis morti se objecit, atque ab inferis sese revocavit. S. BASIL. MAGN. orat. II, *Ergo Deum.*

Quia furiosissimus est, uti S. Chrysostomus notavit, dicens: Putredine satiantur, deliciantur fetore, quibus tota voluptas est, homines interire. Attendite, quæ sævitia, quis furor, quæ rabies dæmonum erga humanum genus; contenti non sunt, mori homines, sed vivos homines gestiunt sepelire; se sepulchris mandant, ut homines recidant in sepulchrum. S. CHRYS. or. xvi.

Quia invidiosissimus est, tanta enim illius est invidia impietasque, ut Dionysius Carthusianus inquit, ut perdi se reputet, si ab hominibus expellatur. Hinc et S. Hieronymus verba illa Jobi: *Sternutatio ejus splendor ignis*, explicans: Alii, inquit, transtulerunt: *In sternutamento ejus illucescit sol.* Sternutatio sordes cerebri egerit, diabolus ergo, qui totus sordidus et foetidus est, malitiæ suæ sordes in perniciem hominum cum delectatione operatur, et effundit, transfigurans se in Angelum lucis, et de invidia, id est, de malorum omnium capite, venena sua commovet, et producit. DIONYS. CARTH. *apud Mansi*, disc. II, n. 4.

MEDIA.

Ad Dæmonis insidias cavendum.

Oratio, uti S. Gregorius monuit dicens: Sit mens vigilans, sit undique circumspecta, sit ubique sollicita, ut insidiantis possit semper laqueos præcavere; sed quia, quanto hostis noster cautum contra se unumquemque cognoscit, tanto corda sibi resistentium subtiliori molitur arte subvertere, omnipotentem Dominum assiduis lacrymis et deprecatione poseamus, ut nos veneni ejus non sint infectione corrumpi. S. GREG. l. VI,

in Reg. dict. xv, ep. xxxiii. Hinc merito dicere possumus cum Rege Josaphat: In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere; sed cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. II PAR. c. XX, 3.

Christi præsentia cogitata; nam adjuvat certamen, teste S. Augustino, qui certamen indixit: Non te sic spectat Deus in agone certantem, ut populus aurigam; clamare enim novit, adjuvare non novit, coronæ veniam parare potest, vires subministrare non potest, homo enim et non Deus; et forte dum spectat, plus laborat sedendo, quam ille luctando. Deus quando spectat certatores suos, adjuvat eos invocantes, nam vos athletæ illius estis. PSAL. 95. 18. seq. « Dicebam, motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adjuvabat me. » Et alibi: « Ad agonem perduceris, contra diabolum, vitorum principem, dimicabis in arena hujus mundi. » S. AUG. ser. cxv, *de Temp. Utraqueque parte*, Christi scilicet et Diaboli, infinita populi multitudo te spectat luctantem, et quisnam vineat, vide omnem turbam nimia intentione pendentem. Non de te triumphat pars diaboli; si vis vincere, noli de te presumere, sed illi assigna victoriæ gloriam, qui tibi donat, ut victoriæ ferens palmam. Vis vincere? Caput prius contra inimici, excludendo de corde tuo suggestiones diaboli. Vis vincere? Manus tuæ fortes inveniatur in bono opere. Vis vincere? Fige pedes, non nulent vestigia tua. Item, *de Catech. tr. IV.*

Charitas fraternæ; uti S. Bernardus indicavit dicens: Dic mihi, si aliquid times diabolus? Frater amabilis, nihil est quod tantum timeat, quantum concordiam et charitatem; nam si totum, quod habemus, damus, propter Deum, hoc diabolus non timet, quia ipse nihil habet; si jejunamus, hoc diabolus non timet, quia ipse nunquam comedit; si vigilamus, hoc diabolus non timet, quia ipse nunquam dormit; sed si charitatem et concordiam tenemus, hoc diabolus vehementer timet. Quare? Quia hoc tenemus in terra, quod ipse in celo tenere nolit. S. BERN. ser. xli, *de Modo bene vivendi.*

Subjectio; nam, teste Cassiano, nullatenus decipi poterit, quisquis non suo judicio sed majorum vivat exemplo; nec valebit ignoranciam ejus callidus hostis illudere, qui universas cogitationes in corde nascentes

perniciosa verecundia nescit obtegere, sed eas maturo examine seniorum reprobat, vel admittit. Hinc et Siraecides: Sapiens non odit mandata et justitias. Sed quemnam inde reportabit fructum? Et non illidetur quasi in procella navis. CASSIAN. *Coll.* II, c. XVII. Ubi Hugo Cardinalis ait: Id est, illusionibus demon non obstruetur, quasi dicat: Navis, quæ habet bonum rectorem, non obruitur in procella; ita justus non obruitur tentationum turbine. HUGO CARD. in c. XXXIII. *Ecl.* 2.

Vigilantia; ut S. Petrus monuit dicens: Fratres, sobrii estote, et vigilate. I PETR. v, 8. Hinc S. Chrysostomus: Si serpentem, inquit, ad lectum nostrum latitare sciremus, hic magno admodum studio ad illum perendum ferremur; Diabolo autem in nostris ipsorum animis latitante, nihil adversi nos pati arbitramur, sed supini ac desides, animisque concidentes malis nostris indormimus. S. CHRYS. hom. x, ad Rom. Cujus rei causam hanc esse arbitror, quod illum corporeis oculis non contuemur, quamquam hoc potissimum nomine vigilantes nos ac sobrios esse oportebat; nam sensibilem quidem hostem facile declinas, at invisibilem, nisi undique armati fuerimus, difficile evitare possumus. Idem, hom. x, ad Pop. Et confirmans id ipsum S. Cyprianus: Si imparatum, inquit, invenerit militem Christi, si rudem, si non sollicitum, ac toto corde vigilantem, circumvenit nescium, fallit incautum, decipit imperitum. S. CYPR. ad Portu.

Compunctio; nam ut S. Antonius Paduanus ait: Sicut fumus expellit apes, sic amara et lacrymosa compunctio expellit demones, qui circumdant animam, sicut apes favum. S. ANT. PAD. *Dom. inf. Nat. oct.*

Confidentia proprie abjectio, uti S. Laurent. Justin. monuit dicens: In omnibus insulibus spiritu immundorum, in cunctis tentationibus, quibus Christi servi impugnantur, abjicere conentur propriam confidentiam, et divinum non cessent efflagitare auxilium. S. LAUR. JUST. c. XII, de disc.

Verbum Dei; hinc in *Collationibus* Cassiani ad nostram eruditionem scribitur, quod sicut Christus per adducta Scripturæ loca Luciferum fugavit; ita quoque exemplum dederit; quo doceamur, ut in conflictu cum demone seutum quoque verbi Dei amplectamur. His testimoniis edocemur, ut fraudulentis suggestionibus inimici nos quod similiter debeamus obsistere, et ideo,

juxta monitum Apostoli ad Ephes. 6. « Galeam salutis assume, et gladium Spiritus, quod est verbum Dei. » CASSIAN. *Coll.* XX, c. II. Nam ut S. Gregorius ait: Resistere tentationibus omnino non sufficit, qui hunc verbi Dei tenere gladium male vivendo postponit. S. GREG. I. XII, *Mor. c. ult.*

Terrenorum rerum contemptus; uti S. Ambrosius hortatus est dicens: Denique servatum est serpentem, ut calcaneum mulieris et seminis ejus observet, quo noceat, et venenum suum diffundat. Non ergo ambulemus in terrenis, et serpens nobis nocere non poterit. S. AMB. I. de *Fuga Sac.* Sed et Venantius Fortunatus considerat, quod Christus Redemptor noster nos in oratione Dominica Regnum cœlorum a Deo petere docuerit: *Ad veniat Regnum tuum*; postea autem a nobis subjungit voluerit: *Et ne nos inducas in tentationem*; quasi dicitur esse: Veniat in corde nostro Regni tui innocens desiderium, ut possimus diaboli vincere blandimentum; tunc enim in nobis hostis non prævalet, quando respexit nos constanter divini Regni desideria concepisse. VENANT. apud Mansi, disc. XVII, n. 2.

In principio fortiter resistere; uti S. Isidorus suasit dicens: Qui suggestiones diaboli non recipit, in ejus insidias minime transit. Moxque modum nobis tradit, quo efficere possimus, ne astutus hic serpens nos supplantare usquequaque possit: Facile, inquit, in consequenti opere repellitur, si prima oblectamenta respiciantur. Diabolus enim est serpens lubricus, cujus si capiti, id est, primæ suggestioni non resistitur, totus in interna cordis, dum non sentitur, illabitur. S. ISID. I. III, *Sentent.* c. v. Hinc et S. Gregorius: Si tentationi, inquit, in corde nostro nascenti festine non resistitur, hæc eadem qua nutritur, mora roboratur. Neque enim culpa ad opus prodire permittitur, si intus, ubi nascitur, extinguitur. S. GREG. I. XII, *Mor. c. VII.* Id ipsum David indicavit, dum dixit: *In matutino interficiebam omnes peccatores terræ.* Ps. c. 8. Super quæ verba S. Athanasius sic loquitur: Sicut matutinum tempus diei est initium; sic omnis peccati initium est inimici fraudulenta suggestio, ideo inquit, mane interficiebam, hoc est, respiciebam ad principia cogitationum, et investigabam eorum intentiones, atque adeo peccatores omnes, utpote demones, qui faciunt me peccatum ad perdendum omnes ex civitate Domini, hoc est,

ex anima (anima namque Dominus civitas est); persequebar enim, inquit, et absceidibam illorum capita, tam quam principia, ne operarentur omnem iniquitatem et peccatum. S. ATHANAS. q. x, ex *Parab.*

ASCETICA.

In primis nosse debet Asceta, cur *Dæmon* tantopere homines oderit, et persequatur, id quod ex Didaco Stella cognoscere poterit, hoc motivum afferente, ob quod hic adversarius in nostram perniciem implacabilis esse perseveret, scilicet propter odium Dei; nam peccans induratus mansit in odio Dei, scit, quod voluntas Dei est, nos beatos efficere, et quod nos summo amore et charitate prosequatur; ne autem voluntas Dei in nobis adimpleatur curat nostram justificationem impedire, propter odium, quod in Deum habet, ratione justitiæ punitivæ secundaria. DID. STELLA in c. x. *Luc.*

Nosse debet varios modos, quibus homines impugnare solet, quos breviter indicavit S. Gregorius, dum dixit: Aut enim opprimendo rapit, aut insidiando circumvolat, aut suadendo blanditur, aut minando terret, aut desperando frangit, aut promittendo decipit. S. GREG. XXXII, *Mor. c. VIII.*

Richardus de S. Victore breviter duos assignat, dicens, eum contra militem Christi nunc pugnare ex pharetra per insidias, nunc ante faciem ejus arma vibrare; quia alia vitia sub specie virtutum contegit, et alia, ut sunt aperta, ejus oculis objicit. RICH. VICT. p. II, in *Cant.*

S. Antonius de Padua ad id se reflectens, quod Salvator noster de demone dicit, videlicet: *Ambulat per loca iniqua*, ait Diaboli ambulatio nihil aliud est, quam ipsius tentatio, juxta illud, quod ipsemet diabolus apud Jobum ait: *Circumvi terram, et perambulavi eam.* Quæ vero ratione id ipsum in sensu spirituali intelligendum sit, sequentibus verbis declarat, dum ait: Diabolus primo terram, id est, mentem hominis circumit, id est, subtiliter disquirat, eum vitio magis sit applicabilis, et postea eam perambulat, quia secum dum viderit vincibilem, quemlibet tentat. S. ANTON. PAD. ser. II, in *Dom. III, Quadr.*

S. Bonaventura fusus de hæc materia sic discurrit: In primis potest ex divina per-

missione corporibus nostris gravia mala infligere, prout eum Job intulisse constat. Organa quoque corporea turbare potest et impedire, prout facit in obsessis. Imagines deique, et phantasmas nobis imprimere potest, vel etiam per sanguinis commotionem ad peccatum stimulare. Quod vero de deceptione et stratagemata attinet, decipit præcipue quatuor modis: *Primo*, suadendo bonum, et hoc propter malum; sic v. g. hominem, quem instabilem esse cognoscit, ad Religionem ingrediendam exstimulat sperans, quod progressu temporis miser futurus sit apostata. *Secundo*, suadendo malum, sed hoc sub specie boni, v. g. dum urget ad committendum perjurium, ad retinendum bona aliorum. *Tertio*, dissuadendo bonum tamquam nocivum; ut eum dissuadet bono viro ingressum Religionis, ne de hoc peniteat, et egrediens confundatur, vel quando dissuadet alieni elemosynam et orationem, ne per hoc incurrat vanam gloriam. *Quarto*, dissuadendo malum, ut ducat ad pejus; ut quando dissuadet temperantiam in victu et somno, ut per hoc inducat ad indiscretam abstinentiam, quod pejus est. S. BONAV. I. II, *Compend.* c. XXVII.

Denique notanda quoque est doctrina, quam S. Gregorius alio loco proponit dicens: Leviathan iste aliter religiosos hominum mentes, aliter vero huic mundo deditas tentat; nam pravis mala, qua desiderant, aperte objicit, bonis autem latenter insidians, sub specie sanctitatis illudat, illis velut familiaribus suis, iniquum se manifestus insinuat, istis vero velut extraneis, ejuisdam quasi honestatis pretextu se palliat, ut mala, quæ eis publice non valet, tacta bonæ actionis velamine subintromit. S. GREG., I. XXXII, *Mor.*, c. XXII.

Nosse debet modum vincendi Diabolum, de quo S. Augustinus sic discurrit: Multi dicunt, quomodo possumus vincere Diabolum, quem non videmus? Sed habemus magistrum qui nobis demonstrare dignatus est, quomodo, a nobis invisibiles hostes vincantur, qui a Sancto Paulo, ad Colossenses c. II, 15, dicitur: *Expulsi sunt Principatus et Potestates.* Demum vero modum nos docet idem Sanctus, quo insultus demones vincere ejusque insidias et technas deridere valeamus; consistitque hic modus in eo præcipue ut vincamus nosmetipsos. Ibi ergo vincuntur inimicæ nobis invisibiles Potestates, ubi vincuntur invisibiles cupiditates, et ideo,

qui in nobis ipsis vineimus temporalium rerum cupiditates, necesse est, ut in nobis ipsis vineamus et illum, qui per ipsas cupiditates regnat in homine. S. AUG. c. I, de *Agone Christ.*

Idem alibi de tentatione dæmonis disserens, in tantum illum contra nos prævalere posse dicit, in quantum effrenes concupiscentiæ prævalent et prædominantur in nobis; quibus tamen, inquit, nisi ille, qui tentatur, dederit locum, inanis tentatio et irridenda repellitur. Unde Apostolus monet dicens: « Nolite locum dare Diabolo. » Quoniam vero modo ei locus datur, aut recipiatur, mox explicat, dum ait: « Dant autem homines locum Diabolo ex concupiscentiis suis. Non enim vident homines Diabolum, cum quo pugnant, sed facile habent remedium: seipsos interius vineant, et de illo foris triumphant. Idem, s. LXXII, de *Temp.*

Nosse debet, quod S. BRUNO sapienter advertit, dicens: « Diabolus nullum jus habet in humana natura; Deus, et non Diabolus, hominem fecit. » Dei itaque juris est homo, ipse debet regnare in nobis, ipse debet possidere membra nostra. Verumtamen quænam est causa, quod monstrum illud infernale, hoc non obstante, toties adversum nos prævaleat? Audite ad hoc respondentem eundem Sanctum, dicit enim: « Apostolus ait: « Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. » Dum enim nos propriæ concupiscentiæ nostræ subjicimur, nostrisque sensibus prompte obedimus, quid aliud facimus, quam quod Dæmoni, ut adversum nos prævalere possit, arma offensiva validissima subministremus? Et quidem notandum est, quod S. Paulus, postquam dixisset: « Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus; » statim immediate subjungat: « Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. » S. BRUNO, c. IV, de *Orn. Eccl.*

Circa quem textum S. Ambrosius ait: Ostendit Diabolum nostris nos jaculis impugnare; occasio datur illi per peccata nostra, ut, deserente nos Deo, accepta potestate illudat et mortificet nos. Ideo membra nostra ab omni opere iniquitatis continere debemus, ut inimicus noster inermis inventus subjiciatur. S. AMBR. c. V ad *Gal.*

Nosse debet quod S. Augustinus docuit, nempe *internas animi cogitationes Diabolum non videre*, certi sumus, sed ex motibus eas corporis, ab illo, et affectionum indiciiis col-

ligi, experimento didicimus; secreta autem cordis solus ille novit, ad quem dicitur: Tu solus nosti corda filiorum hominum. Non omnes malæ cogitationes nostræ semper Diaboli instinctu excitantur, sed aliquoties ex nostri arbitrii motibus emergunt. S. AUG. I, de *Eccl. Dogm.*

Quod etiam confirmat Didacus Stella dicens: Observa, Diabolum nihil penitus ab intellectu, aut voluntate nostra eripere posse, quia operatio Dæmonis non potest pertingere directe usque ad substantiam animæ nostræ; solus Deus, qui animæ nostræ illabitur, et in illa vere est, potest in ea operari. Et ideo, etiamsi Deus permitteret Diabolo facere, quod posset, tollere aliquid de intellectu nostro, aut voluntate nostra non potest, potest tamen operari circa phantasmata, indirecte et mediate, immitens impias cogitationes. DID. STELLA c. VIII *Luc.*

Nosse debet doctrinam pernecessariam a V. Beda traditam, dum ait: « Sepe antiquus hostis postquam menti nostræ tentationum certamen inflixerit, ab ipso certamine ad tempus recedit, non ut illatæ malitiæ finem præbeat, sed ut corda, quæ per quietem secura reddidit, repente rediens inopinatus irrumpat. » V. BEDA in c. XI *Luc.*

Nunquam enim, teste S. Climaco, Dæmones nobiscum belli faciunt inducias; quando enim relaxatio fuerit, remittunt, seu dimittunt (in speciem), pugnam, ut contempto periculo, tamquam in securo jam tranquillitatis portu constituti, idem quovis tempore audeamus. S. CLIM. grad. XV.

Id quod Didacus Stella similitudine navis confirmat, dicens: Majus periculum patitur navis eo tempore, quo mare est tranquillum, quam tempore tempestatis. Assignatque rationem, quæ id ipsum evidenter convincit: Nam tempestatis tempore, inquit, multa sunt remedia, nullum autem tempore tranquillitatis. Maxima omnium tentationum est, nullam pati tentationem. Concludit proinde salutari documento: Quando vicieris, tunc timidiore debes esse et experefactus; nam iterum redit Dæmon præliaturus; tecum multoties contingit (utpote sagacissimus est) ut se sinat vinci, ut postea melius vincat, ut facere solent, qui alearum et taxillorum ludum exercent; qui fingunt se perdere et parvam pecuniæ quantitatem amittunt, ut postea majori lucro adversarium capiant. DID. STELLA in c. IV *Luc.*

Hinc recte S. Ecclesia de S. Antonio ait: Nec vero frequens de Satana triumphus securum reddebat Antonium, qui Diaboli innumerabiles artes nocendi noverat. Ecce, in *Lect. de S. Anton.* Et S. Athanasius ait: Sed neque Antonio securitatem dedit hic triumphus, nec Diabolo semel fracto defecere vires. S. ATH. in *Vita.* Quia, ut S. Gregorius ait, antiquus hostis, quo valentius vincitur, eo ad insidias ardentius instigatur. Et quidem notandum est, quod tam Ecclesia in Lectionibus de S. Antonio, quam S. Athanasius in vita ejus, de triumpho ejus loquantur, non de victoria, quia hæc est inter hanc et illum differentia, quod triumphus inimicum adeo prostratum et dejectum esse supponat, ut jam deinceps resurgere amplius nequeat; ac proinde, tametsi S. Antonius moraliter quasi certus esset, quod per efficacissimum, quod ei semper præsto erat divinum auxilium Diabolo superior futurus esset, numquam exinde sibi securitatem omnimodam promisit, sed in continuo timore vixit. S. GREG. I, V, *Mor.* c. VIII.

Nosse debet *illusiones Dæmonis*, de quibus Richardus a S. Victore sic loquitur: Illud omnes in communi cognovimus, quod unum sit omnium Dæmonum, assiduumque negotium, famulos Dei infestare, eorumque impugnationi insistere, subversionique continuo invigilare. Quis illud nesciat, quod in hora meridiana esse solet et claritas major, et calor ferventior? Quasi ergo cum summa luce et fervore Dæmones ad nos veniunt, quando fraudis suæ nequitiam dissimulantes, sub sanctitatis specie ad perversitatem nos pertrahere student et satagunt. LUX ad discretionem, et calor pertinet ad devotionem. Cum luce ergo et claritate ad nos veniunt Dæmones, quando in eo, quod fraudulenter suggerunt, non modo discrete, verum etiam devote acturus nos esse promittunt, et persuadere contendunt.

Nosse debet, quomodo *malus Spiritus a bono discerni queat*; quod S. Thomas sequentibus verbis docet: In hoc cognosci potest, quod Diabolus sit, quia bonus Angelus in principio hortatur ad bona, et perseverat in eis, sed malus in principio quidem præterdit bona, sed postmodum volens explere desiderium suum, et quod intendit, scilicet decipere, inducit et instigat ad mala. Aliud etiam signum est quod bonus Angelus, etsi terreat in principio, tamen statim con-

solatur, et confortat. S. THOM. in II *Cor.* c. XII.

Nosse debet *non plus posse Dæmonem quam Deus permittat*, uti recte S. Augustinus notavit dicens: Multi dicunt: Quare tantam potestatem Diabolus accepit, ut dominaretur in hoc sæculo, et tantum valeat, et tantum possit? Sed respondet S. Augustinus. Quantum valeat? Quantum potest? Nisi permissus, nihil potest. Tu sic age, ne permittatur in te, aut si permissus fuerit ad tentandum, victus abscedat, et non possideat. Idem quoque alibi de ejus potentia disserens ait: Habet cupiditatem nocendi, facultatem autem non, nisi quæ datur, vel ad subvertenda ac perdenda vasa iræ, vel ad humilianda sive profunda vasa misericordiæ. S. AUG. in *Ps.* 103.

Et confirmans idipsum Sanctus Bonaventura: Diabolus, ait, habet semper voluntatem nocendi, quia hanc habet a semetipso, sed potestatem nocendi non semper, nisi quantum, et quando permittitur a Deo justo modo; unde non est potestas, nisi a Deo. S. BONAV. in c. IV. *Luc.*

Et ideo Sanctus Petrus ait: « Et quis est qui vobis nocet, si boni æmulatores fueritis? » I. PETR. III. 43.

Sed et Sanctus Isidorus calculo suo hanc doctrinam firmans: Non amplius, ait, tentat electos Diabolus, quam Dei voluntas permittit; tentando autem, Sanctorum profectibus servit. Etsi nolens, utilitati tamen Sanctorum servit diabolus, quando eos tentationibus suis non dejicit, sed potius erudit; nam tentationes, quas ille ad humanum interitum movet, interdum Spiritus Sanctus ad exercitium virtutum salubri utilitate convertit. S. ISM. I. III. *Sent.* t. V.

Nosse debet, *cur bonis potius, quam malis hominibus insidietur Dæmon*; cuius rationem apta similitudine ostendit. S. Chrysostomus dicens: Quemadmodum piratæ qui mare navigis infestant, non tum ubi conspexerint naves e portu exeuntes, invadunt. Quid enim hinc fructus caperent, si seapham inanem demergere? Sed ubi redierit onerata, tunc omnes expediunt artes; ita sceleratus ille Dæmon simul atque videt aliquos multa collegisse, videlicet jejunia, preces, elemosynas, castitatem, reliquasque virtutes omnes, ubi videt, navigium nostrum esse plenum pretiosis pietatis lapidibus, tum irrumptit, undique thesaurum perfodiens, ut in ipsis portus ostiis

scapham demergat. Mansi aliam similitudinem ex stellis adducit; sicut enim stella eclipseos deliquium patiens, exiguum quidem damnum adfert, attamen dum sol obscuratur, omnes quoque alii planetae obtenebrantur, et universa terra veht obscura quando nocte obducitur; ita quoque, dum homo aliquis mediocri conditionis in peccata labitur, casus illius tanti non estimatur; at vero si homo aliquis exemplaris, v. g. Religiosus in peccata corruat (*Vos estis lux mundi*) scandalum inde publicum protinus consurgit. S. CHRYS. tom. III. de Verb. *Isaia*.

Hinc S. Gregorius ait. Quisquis accingi in divino servitio properat, quid aliud quam se contra antiqui adversarii certamen parat, ut liber in certamine ietus suscipiat, qui quietus sub tyranno in captivitate serviebat? S. GREG. I. IV. *Mor.* c. XXI.

Similiter Rupertus, Abbas Tuitiensis, nos monet, ut, dum in servitio Dei majori quiete fruimur, majus ab inimico praelium, certamen crudelius prestolemur. Ubi serviendi Deo major quies, ibi major exhibetur necesse est virum colluctatio; quia et ibi nusquam deest fraudulenta oblectamentorum persuasio. Ipsimum ex exemplo Israelitarum colligere licet, quos Ægyptii tunc dure tractare coperunt, quando suum ex Ægypto meditantur discessum; ut hinc disceremus (siquidem omnia in figura contingebant) quod quando de mundo deserendo deliberamus, tunc Dæmones in perniciem nostram vel maxime conjurent, ne ex Ægypto seculi hujus recedamus, ne per amicam Deo quietem terram Ægyptiacam deserentes, ad eronum virtutum salubriter transeamus. RUPERT. I. III in *Matth.* c. IV.

Nosse debet, *Diabolum per solum peccatum nocere hominibus posse*, uti recte S. Augustinus notavit dicens: Quadam justitia Dei in potestatem Diaboli traditum est genus humanum, peccato primi hominis, in omnes utriusque sexus commixtione nascentes originaliter transeunte, et parentum primorum debito universos posteros obligante. Hinc tam clarum habet Diabolus thesaurum conscientie male, ut omnia quæcumque in mundo sunt, præter illud pro nihilo spernat. S. AUG. I. XIII. de *SS. Trin.* c. X.

Nosse debet, quod Josephus Mansi prudenter monuit dicens: Porro, ut nos in tentationibus patrocinio et defensione Dei dignos et capaces reddamus, necessum est, ut ex

parte nostra vitis et malis inclinationibus nostris resistamus, refrænemus sensus nostros, et peccata exerceamus. In *Vitis Patrium* de quodam legitur, qui, cum a carnali concupiscentia vehementer tentaretur, cuidam sancto Eremita se recommendavit, rogando eum, ut suas ad Deum efficaces pro salute anime ejus preces effunderet; id quod præfatus Eremita cum omni animi ardore sæpius præstitit, sed absque ullo viri tentati profectu; cumque hic Dei servus cassum precum suarum eventum vehementer admiraretur, revelatum ei fuit, illum, pro quo Deum rogerat, divinam assistentiam minime mereri, eo quod tentationis occasiones non submoveret, sed potius per continuas cogitationes malas fovaret, magisque solidaret. Quam revelationem tentato aperuit, qui sublatis omnibus peccandi periculis, macerationi corporis et sensuum assidue custodiæ totus deditus esse cepit, et tentatio cessavit.

« Non ergo regnet peccatum, inquit Apostolus, in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus, sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. » *Rom.* vi, 12.

Circa quæ verba S. Chrysologus ait: Non dixit: non provocet, non titillet; sed, non regnet, non dominetur, configit ad vincen- tis gloriam, dimittet et decidat ad triumphum victoris, et tandem se doleat impio peccati dominatu a servis quondam suis tota securitate calcari. S. CHRYS. ser. CXLII.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES.

QUALITAS. — In S. Matthæo duo leguntur a Dæmone fuisse obsessi, sevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. Sed quænam aut qualis hæc via erat? Quantum ad mysterium, via hæc alia esse non poterat, quam illa, de qua Filius Dei Salvator noster ait: « *Ego sum via, veritas et vita.* » Dæmones enim viam hanc multifariam impediant, et difficilem ac arduam esse videri apperere faciunt. Unde D. Chrysol. ait: Videtis, quia Dæmones venientibus ad Christum præcluderant, viam. Est Dæmonum ista cura, ne ad Deum possint homines reditum invenire, non enim aliter possunt homines possidere, nisi eos ab Auctoris sui societate subducant.

Hinc est, quod Christus factus est via, ut ad viam per viam, ad Deum per Deum venientibus obistere vis Dæmonum non valeret. S. CHRYS. ser. VI.

Deus quidem ad Paradisi terrestris custodiam Cherubinum statuit, qui gladio igneo versatili protoparentes nostros ab illius ingressu arceret, sed non ille solus est, qui nos a Paradisi aditu impedit. Quis enim non videt, et in se experitur, quod et alius quidem Angelus, pariter Cherubinus, sed rebellis Deo et refractarius, odio et invidia armatus, ad fores Paradisi celestis consistat, ut nobis omnibus, quoad potest, aditum regni celestis impediatur? Id quod Amos forsitan indicare voluit, dum ait: « *Conteret vos, ab introitu Emat;* » ubi Sanctus Hieronymus ait: Septuaginta transtulerunt: « *Conteret vos, ut non introatis in Emath,* » hoc est, muratam, quæ celestis est Jerusalem, in modum flammæ illius rhomphææ, quæ ad custodiam Paradisi vertetur. A primis namque natalium nostrorum diebus, usque ad finem, nulli rei adeo studuit, nec aliud deinceps molietur, quam ut cæli aditum nobis intercludat. S. HIER. in e. VII. *Amos*.

Apud S. Matthæum, cap. VIII, duo demoniaci et sepulchris egressi Salvatori nostro occurrunt, vociferantes: « *Venisti huc, ante tempus, torquere nos?* » Spiritus autem maligni suam e corporibus illis ejectionem prævidentes, petierunt a Christo, ut sibi porcorum corpora ingredi permitteret, quod et confestim obtinuerunt, qui proinde porcos in mare præcipiti cursu agentes submerserunt. Quod si ex me quaesieritis, cur Dæmones, cum sint Spiritus superbissimi, utpote qui e cælis suam deducunt originem, in hæc spurcissima, fetida et immunda animalia ingredi petierunt? Respondeo, quod ut anatomistæ referunt, inter omnia animalia nullum est homini, maxime quoad interiora, similis porco; ac proinde Dæmones ex quo ipsis a duobus hisce hominibus egrediendum esse noverant, hanc sejunctionem æquanimis ferre posse videbantur, si illis permitteretur intrare in porcos, ut illos submergerent; sic enim se aliquale solatium habituros esse arbitrabantur, submergendo et suffocando illa animalia, quæ aliqua saltem ex parte similia homini esse noscuntur. MANST. dis. II, n. 3.

Apud Jobum, Spiritus Sanctus Dæmonem terram pedestri itinere circumire, non vero in equo eam obequitate asserit; ita enim Satanam loquentem introducit: « *Circuivi ter-*

ram, et perambulavi eam. » At vero scitisne causam, cur Diabolus iter suum pedes, non vero eques perficere dicatur? Nimirum quia, sicut Christus ideo semper pedes itinera sua confecit, ut ad quemlibet gressum beneficiæ suæ vestigia terris, quæ circumbat, imprimeret, *pertransiit benefaciendo et sanando omnes*; ita quoque implacabilis hic inimicus noster, quæcumque gradiebatur, in nostram perniciem, odii, malignitatis, fraudis, veneni, omniumque malorum vestigia post se impressa reliquit. Ubique relinquamus signa lætitiæ, dicebant mundani a dissoluti juvenes illi; quod idem de Dæmone quoque dicere possumus, ubique relinquunt signa malignitatis suæ. *Ibid.* n. 7.

Ex Evangelio S. Matthæi constat, quod, postquam seminato in agrum tritico, zizania demum superseminata fuere, dominus agri non sine causa dixerit: « *Inimicus homo hoc fecit.* » Quia vero per hunc perversum agricolam, qui zizania sic superseminavit tritico, Dæmon intelligitur, merito quaerendum venit, cur Dæmon hominis nomine hoc loco exprimat? Albertus Magnus ait: Dicitur inimicus homo hoc facere, quia Diabolus non facit, nisi in homine, et eum homine. Hugo Card. dicit, quod, sicut Scipio ob devictam et subjugatam sibi et Romano Imperio Africam *Africanus* appellatus fuit; ita quoque Dæmon hominis nomen usurpare sibi possit, eo quod hominem devicerit, sibi que subegerit; dicitur homo ab homine devicto, sicut Scipio Africanus ab Africa devicta. *Ib.* n. 11.

Quodnam, obsecro, in eo latet mysterium, quod Dæmon, versipellis ille omnigenarum fraudum artifex, Adamum, qui prima totius humani generis radix erat, præcipitare volens, non ipsum directe et immediate aggressus fuerit, sed prius tentaverit Evam? Pro resolutione sciendum est, quod, dum Adamum Evam juxta se positam primitus cernebat, hoc eam nomine appellaverit: « *Caro de carne mea; erunt duo in carne una.* » Ecce igitur tibi tunc patefactum mysterium. Nimirum ut exinde disceremus, quod Dæmon, ut per pravas suggestiones aliquem in animam nostram aditum habere possit, carnis nostræ subsidio semper uti solet: *Nome ex concupiscentiis vestris?* Quamobrem Evam tentaturus, illam non est aggressus per suggestionem internam, sed per tentationem exteriorem, serpentis sibi figuram assumendo, et familiares cum illa miscendo sermones; cum tamen, ut unusquisque in seipso

quotidie experitur, nobis nunquam exterius per species visibiles appareat, sed interiori semper tentatione utatur. Idem, l. c. n. 8.

Salvator noster pulchre Satanae fulguris nomen attribuit, dicens: « Videbam Satanam sicut fulgur de caelo cadentem. » Etenim, ipsamet experientia teste, videmus, quanto terrore fulgura fulminea viros fortissimos percellere soleant, quanta quaedamna terræ inferant, dum etiam turres munitissimas saepe evertunt. Et quidem tametsi etiam terra de maximis ruinis, quas a fulgure recipit, lamentari vellet, fulgur utique in sui defensionem ipsamet terram, unicam sui causam esse, jure merito respondere posset; quia revera terra est, quae vapores et exhalationes suas in mediam aeris regionem transmittit, quae ibidem a frigore condensata, et intra nubes constrictae, ac demum ex continuo motu accensae, nubes dirumpunt, isque ruptis natum inde fulgur cum ingenti fragore et strepitu, in eandem terram, unde natum est, violentissime recidit. Et profecto idem quoque Dæmon jure merito dicere posset animæ, si contra ipsum lamentari vellet, quod ab ipso concussa, et ad ipsum usque perditionis barathrum protracta fuisset. Unde bella? Nonne ex concipientis vestris? Hæ enim ei in cor ejus liberum patefecerunt aditum; hæ arma aliaque opportuna subsidia illi subministrarunt; adhærendo voluptatibus, lucris, et gloriæ mundanæ, quam is ei liberali manu offerebat, utpote quam omnium illorum avidam esse præcognoscebat. Dæmon quidem ante nos ligat, sibi que adstringit, sed ligaminibus et vinculis talibus, quæ mire nobis placent, quæque in nobismetipsis invenit, aut vero a nobis accipit. Nam funibus peccatorum suorum unusquisque constringitur. Et, ut S. Ephrem ait, ut, cum vinculis propriis oblectetur, perpetuo maneat in servitute, quam-obrem jucunda cuique injicit vincula, ut in iis libentius conquescat. Et ideo Sanctus Augustinus ait: « Quis effugiet? Laqueos posuit in divitiis, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno; quæ omnia mire nobis placent, magnoque studio a nobis procurantur. Idem, dis. iv, n. 4.

Inclutus ille Hebræi exercitus dux Josue, civitatem Hai armis suis subjicere meditans, fugam simulavit, sequæ hostilis exercitus motu percussus esse finxit, sed merum stratagemam erat. Fugiemus et terga vertemus, donec persequentes ab urbe longius pro-

hantur; putabant nos fugere, sicut prius. Nobis fugientibus et illis persequentibus, consurgitis ex insidiis, et vastabitis civitatem. Quam historiam Didacus Stella ad propositum nostrum his verbis adaptat: Diabolus non recedit usque in finem non reversurus, sed usque ad certum tempus; fingit enim se fugere, sicut Josue, cum cepit civitatem Hai, sed revertitur ad tempus, ut fortius et aptius vineat. S. Fulgentius de hujus antiqui hostis militaribus machinis disserens ait: Tamquam diversis machinis, sic innumeris utitur argumentis, et cum certamine manifesto cedit, ad hoc se victum demonstrat, ut vineat, ad hoc fugam simulat, ut persequentem missis post tergum sagittis occidat. DIV. STELLA cap. IV *Luc*.

Regius Propheta David, qui in detegendis versipellis Dæmonis fraudibus magna experientia præditus fuit, specialiter a Deo se a Dæmonis meridiani fraudibus liberari postulavit: *Ab incursu et Dæmonio meridiano*. Verumtamen potius eum a Dæmonio nocturno timere debuisset videbatur, quia qui male agit, odit lucem, et peccata, quæ Dæmonis partus sunt, opera tenebrarum appellantur; nec tamen verisimile est, Davidem hanc postulatio nem sine mysterio Deo proposuisse. Quapropter S. Bernardus in sermone quodam super Cantica ad verba hæc Psalmiste congrue intelligenda sufficiens nobis lumen ministrat, dum ait: Tunc merides, id est, major claritas apparet, cum quasi boni majoris imaginem præferat. Quoties, v. gr. suggestit anticipare vigiliis, quo ad solemniam fratrum illuderet dormitanti? Quoties producit jejunia, ut divinis officiis eo inutilem redderet, quo imbecillum?

In cap. II, libri primi Regum legitur quod, cum Naas Ammonites adversum Jabes Galaad bellum instituisset, hic vero populus ab eo in fœdus admitti suppliciter postularet, Naas superbo elatoque animo ei responderit: In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eorum omnium vestrum oculos dextros. Ex qua historia S. Petrus Damianus aptissimum proposito nostro eruit mysterium. Etenim Naas, utpote filius Dæmonis, qui Creatori suo factus est rebellis, Galaaditis nequam amulos oculos erui postulat, sed ut est sagacissimus, sufficere sibi dicit, si unus dumtaxat, isque dexter eruat singularis; at vero qua de causa id eum petivisse existimatis? Quia saepe malignus hostis, consentienti sibi cuilibet reprobo homini dextrem

partem sanctitatis ac lucidi operis admittit, minore vero artificiosa quadam suæ calliditatis industria derelinquit; ut in eo, quod tollitur, sit occasio damnationis, ut pereat; in eo vero, quod remanet, de spe fiduciæ præsumatur, ut peccator ad poenitentiam non recurrat. Oculum porro sinistram nobis relinquit contentus si dexter nobis oculus erutus fuerit, quia certas quasdam devotiones exteriores, orationes vocales, jejunia, peregrinationes sacras, eleemosynas, sanctorum Advocatorum invocationes, et alias similes, quibus nos in conspectu hujus mundi homines virtuosos secundum exteriorem apparentiam probamus, et in quibus salutem nostram in tuto positam esse confidimus, haud gravate nobis permittit, dummodo gratiam et amicitiam Dei veluti oculum dextrum nobis interimat et extinguat; sic enim fama in nobis salva manet, et tamen in abscondito et conspectu Dei amor lascivus, vel odium mortale, aut lucrum injustum in suo vigore perseverant, quæ ad hominem æternaliter damnandum abunde sufficiunt, *MANSI, dis. VIII, n. 7*.

Nota est illa de ericio fabula, qui serotino tempore ad vulpis foveam accedens, minimum quemdam antri sui angulum sibi in noctis illius hospitium indulgeri poposcit. Quo obtento, ingressus antrum, paulatim membræ suæ extendere et melioris quietis causa dilatare cepit, adeo ut pungentes spinæ, quibus ericis armorum loco toto corpore obsitus est, vulpem magis magisque stringentes, eandem antrum suum deserere, et ericio in habitationem relinquere coegit. Eadem quoque est antiqui serpentis astutia, qui modicum in cor et animam nostram aditum postulat, et paulatim usque ad totius possessionem sese dilatat; ac proinde cauti estote. Nolite locum dare Diabolo. Scens enim, comminatur nobis Deus per Isaïam: « Ponam eam in possessionem ericii. » Porro Diabolus primitus sub specie boni, vel sub pallio devotionis, cor nostrum ingreditur, idque adeo subtiliter, ut frans et dolus in principio etiam a viris spiritualis vite peritis notari vix possit; at vero, postquam per cordis nostri ostium ingressus est, tandem per omnem malignitatem suam paulatim extenditur, adeo ut paulatim puncture et remorsus conscientiam cruciantes, in animæ sinu non sine dolore percipiuntur. *Idem, dis. VIII, ar. 22*.

S. Lucas Spiritum nobis malignum velut

per loca arida ambulantem representat, dum ait: « Ambulat per loca inaërosa. » Quidnam hic subestysteri in eo, quod, cum Dæmon purus sit Spiritus, specialiter tamen in locis aridis et inaërosis eum morari, et obambulare delectet? Sed facilis est responsio: Loca enim sterilia et arida, inaërosa et ineulta, solitudines et deserta significant, in quibus servi Dei latentis asperrimam agunt poenitentiam, qui proinde in hisce locis magis quam in quovis alio a Dæmone tentantur; sic enim Christum tentaturus non est aggressus eum in Nazareth, vel in Capharnaum, nec in Jerusalem, sed expectavit, donec se recepisset in desertum. Præterquam quod S. Gregorius dicit: Loca arenaria et inaërosa sunt corda iustorum, quæ per disciplinæ fortitudinem ab omni carnalis concupiscentiæ humore siccantur. *S. GREG. lib. XXXIII Mor. c. III*.

Singulariter notandum est, quale nam vel quod tempus Lucifer esse decursu 33 annorum vite Salvatoris elegerit, et expectarit, ad congregandum eum illo? Eo præcipue tempore hoc prælium aggressus est, quando jam a S. Joanne Baptista baptizatus fuerat; quando super illo aperti fuerant cæli; quando vox Patris æterni audita fuerat, clamantis: « Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; » quando Spiritus Sanctus in specie columbæ, ad contestandam mundo ejus divinitatem, in ipsum descendit; quando se ad agendam asperrimam poenitentiam in horridum subduxerat desertum, tunc accessit tentator. S. Ambrosius idipsum ex peculiari divini providentiæ dispositione factum fuisse censet, ut ostenderet nobis, Diabolum ad meliora tendentibus invidere, et tunc magis esse cavendum, ne mysterii gratiam deserat mentis infirmitas. *S. AMB. l. IV in Luc, c. III*.

S. Antonius Paduanus super illa verba Jobi: « Repente ventus vehemens irruit etc. » cap. I. 19. ita scribit: Ventus vehemens a regione deserti est repentina suggestio Diaboli, quæ aliquando ita fortiter ex improviso irruit, quod quatuor angulos domus, id est, quatuor principales virtutes animi viri justis, a fundamentis excutit, et aliquando in mortale peccatum eum corrumpere facit; et sic filii Job, id est, opera vel affectus viri justis, moriuntur. Quot enim sunt, qui antea, velut stellæ fixæ in firmamento cœli resplendentes, postea stellæ erraticæ facti, miserum passi sunt eclipseos deliquium!

Nec mirum, quia, ut Joannes de ruinis ab hoc dracone procuratis inquit: « Cauda trahat tertiam partem stellarum. » S. ANTON. *Par. Dom. 2 Advent.*

Salutaris proinde est consideratio illa S. Augustini dicentis: Videte, fratres, postquam de petra hiberit, id est, Christi Sacramenta susceperit, necesse est illi, ad pugnam procedere. Tandem enim aliquis Diabolum contra se pugnantem non sentiet, quamdiu opera illius exercere voluerit. Quisquis Christo conjungitur, non ad delicias, non ad voluptates, sed ad prælium præparatur. S. AUG. *ser. 93.*

In capite VII, l. I. Regum scribitur, quod, quando Hebræi ad Deum se toto corde convertere decreverant, eoque sine orationibus, jejuniis, multisque aliis eis a Samuele impositis penitentibus completis, falsa Baal et Asaroth numina dejecerant, tunc, et non citius, ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israel, magnoque Israelite id intelligentes perculsi fuerunt timore. At vero quodnam in eo latere existimatis mysterium, quod satrapæ Philistinorum eo præcipue tempore, quo Israelitæ non expoliendis armis, sed expurgandis æruginis conscientias occupati erant, quoque non tympanis pulsandis, aut insonandis tubis, sed ferrentibus ad Deum orationibus fundendis deditierant, super illos ex improvise irruerunt? Omnia in figura contingebant illis. Ac proinde S. Greg. ait: Ablatis diis alienis, peracto jejuniis, ad Israel Philistinorum principes ascendunt, quia cum altiore vita proficimus, maligni Spiritus, qui semper bene agentibus inveniunt, nobis infestiores sunt. Notat quoque idem sanctissimus Pontifex, quod non Philisthæ turbæ fax promiscua, seu plebes, sed satrapæ et optimates Philistinorum sese contra illos armarint; quia etiam contra Christi milites non quorumlibet malorum Spirituum, sed fortiorum Dæmonum prælia excitantur. S. GREG. *cit. loc.*

In quotidiana oratione Dominica post omnes sequentes petitiones: Sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in cælo et in terra; panem nostrum quotidianum da nobis hodie; dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, tandem in fine hæc postulatio proponitur: *Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo.* Videri quidem non nemini posset, divinum adversus Dæmonem ejusque tentationes ad-

jutorium in principio potius postulari debuisse, quam in fine; sed valde errat quisquis ita arguit; siquidem incarnata Sapientia hæc petitionem in fine prædicte orationis provida cum sapientia statuit, quia eo ipso, quod nos Deo corde et voluntate arete astringimus, ipsūque per laudes et benedictiones devote adoramus, atque insuper pane ejus Eucharistico pasci, peccatorumque remissionem ab eo accipere desideramus, totus infernus quam maxime adversum nos armatur, atque ideo iis omnibus suppositis patrocinio cælesti quam maxime indigemus; quia, ut Origenes ait: Illud est certaminis et pugne spiritualis initium; hinc tibi adversus Zabulum nascitur pugne principium. ORIGENES, *apud Mansi, dis. XIX, n. 10.*

S. Augustinus perquam consolatoriam doctrinam proposuit dicens: Diabolo potestas quadam est, plerumque tamen vult nocere, et non potest, quia potestas ista sub potestate est; nam si tantum posset nocere Diabolum, quantum vult, non aliquis justorum remaneret, aut aliquis fidelium esset in terra. Et paulo post, facultatem hanc, quam Deus illi ad tentandum indulget, ad bonum et utilitatem nostram spiritualem ordinatam esse ostendit, dum ait: Tantum permittitur illi tentare, quantum tibi prodest, ut exercearis, ut probecis, juxta illud Apostoli effatum: « Fidelis Deus est etc. » Ac tandem ad instructionem et consolationem nostram subjungit: Ergo potestas Dei est; non est enim potestas, nisi a Deo. Noli dicere: Et quare dat tantam potestatem, et non de potestate habet æquitatem? Qui dat potestatem, habet æquitatem. S. AUG. *in Ps. LXI.*

Quando Perse et Medi sub Cyro Babyloniā sunt demoliti, tali in eam tyrannide sunt debacchati, ut ne infantibus quidem perpercerint, ut, hæc ratione, totam extirparent Babyloniā progeniem. Porro id ipsum nobis quoque idem Psalmista consilere voluisse videtur, dum ait: « Beatus, qui tenebit, et alidet parvulos suos! » nam S. Augustinus ibidem in Glossa ait: Beati, qui nascentes cupiditates, antequam robur accipiant, allidunt; sic enim facilius vincuntur. Sic quoque ad perniciosum serpentis semen extinguendum Deus ait: « Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius; » semper enim primos motus, primasque ad peccatum suggestiones necare et opprimere oportet, quia hæc sunt semen

et maledicta stirps hujus serpentis. MANSI, *dis. XVI, n. 4.*

Nam, ut christiane ad propositum nostrum Seneca inquit: Non oblinebis, ut desinas, si incipere permiseris. Imbecillis est primo omnis affectus, deinde ipse concitat et vires, dum procedit. parat. SENECA. *ep. CXVI.*

Reges Chanaan adversus Gabaonitas, eo quod sine ullo cum ipsis communicato consilio cum Josue fedus inissent, exasperati, ad invicem copias suas conjunxerunt, ut de hæc injuria vindictam sumerent. Et quidem Adonisedech omnibus aliis dixit: Ad me ascendite, et forte præsidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Josue et ad filios Israel. Quapropter Gabaonite sine mora legatos suos ad Josue expedites, ab eodem necessarium poposcerunt subsidium; qui subito tanto cum animi ardore in favore Gabaonitarum adversus Reges Chanaan pugnavit, ut ad prosequendam imminetent victoriam solem eursum suum sistere jussisset: *Sol, contra Gabaon ne movearis!* Quisquis igitur in periculo constitutus ad verum Josue Christum Jesum confugerit, multo majorem habendarum suppetiarum spem concipere poterit. Verum quidem est, quod, ut Glossa interlinearis ait: Qui Jesu expetit amicitias, multorum patietur inimicitias; propter hoc tamen nequaquam despondendum est animo, quia infallibiliter videbimus super nos Jesu Salvatoris et Redemptoris nostri auxilium. Unde Origenes optime considerat, quod Josue tunc præcipue a Moyse hoc nomine insignitus fuerit, quando illum contra Amalecitas animose pugnare conspexit: Usque ad hunc oem, inquit Origenes, beati nominis Jesu numquam facta est mentio. Hic primum vocabuli illius splendor effulsit. ORIGENES. *in Jos. X, 4.*

In Isaiā de Dæmone dicitur: « Quomodo cecidisti de cælo, Lucifer, qui mane oriebaris? Corruisti in terram, qui vulnerabas gentes, qui dicebas in corde tuo: In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solum meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis. » ISAIAS, XIV, 12. Porro unde nam pulcherrimi hujus Angeli rebellio processerit, S. Bonaventura his verbis exponit: Peccatum Luciferi fuit, quod se et privatam bonum dilexit, excecatus, de altitudine habitata præsumpsit, ac propriam excellentiam ambivit, quasi habiturus fuerit a se, non ab alio, et sine meritis habere vo-

luit; Dei similitudinem concupivit, non causa imitationis, sed potestatis; subditos habere voluit, et nulli subjectus esse concupivit. Sicut enim stella, quæ solis est prodroma, et in latino *Lucifer* nominatur, omnes alias stellas splendore et pulchritudine antecellit; ita Spiritus hic rebellis inter reliquos Angelos erat. S. BONAV. *in Ps. XCIII.* Unde in Job de illo dicitur: « Ipse est principium viarum Dei. » JOB, XL, 14. Et in Ezechiele legitur: « In deliciis Paradisi Dei fuisti, omnis lapis pretiosus operimentum tuum. » EZECH. XXVIII, XIII et XXI, 8. Et alibi in eodem Propheta dicitur: « Cedri non fuerunt altiores illo in Paradiso Dei. » PSAL. CXXXVIII, 12. At vero quia propter suam superbiam prævaricatus est, hinc de ipso dici potest: Sicut lumen ejus, ita et tenebræ ejus.

Alii hostes pialatim et cum tempore inimici esse desinunt, quia voluntas eorum tandem aliquando ad pacem disponitur et inclinatur; at vero Dæmon inflexibilis est, præterquam quod Job de illo dicit: « Ossa ejus velut fistulæ æris, cartilago ejus quasi lamina ferrea. » JOB, XI, 13. Ideo tametsi a nobis persæpe vincatur, nunquam tamen animo suo despondere videtur. Unde non sine mysterio *Beelzebub*, id est, Deus muscarum appellatur, quia hæc quanto frequentius abiguntur, tanto communitur importunius redeunt. MANSI, *dis. II, n. 8.*

DAMNUM. — Quando in medio salutaris seminis deprehensa sunt zizania, subito illa non ab alio seminatore sparsa fuisse didicerunt agricolæ, quam ab inimico et adversario: *Inimicus homo hoc fecit.* Circa quam parabolam idem D. Chrysologus in alio quadam sermone ait: Supereminavit zizania, ut quid? Ut periret Dominica messis. Sed hoc ad lucrum quid pertinebat inimici? Quodnam ex hisce supereminatis zizaniis referebat emolumentum? Num forte per supereminata hæc zizania agrum ad suam utilitatem fecundandum esse credebatur, aut messem propterea suam fertiliorem esse confidebat? Respondet Sanctus, aliud nihil ad hoc illum pervenisse, nisi quod invidia Spiritus hominum damnum suum computat lucrum, et quod perierit hominibus, hoc se existimat acquisivisse. Verum enim vero, quod cumctis aliis deplorabilibus est, inimicus homo zizania ista ex omni parte agri supereminavit. In Isaiā hæc verba satis difficilia leguntur: « Super Leviathan serpentem vec-

tem. » Quæ Vatabulus ita vertit : *Oblongum instar vectis*, additque : Vocat Leviathan serpentem oblongum, quod ditio Diaboli fere totum mundum occupet. S. CHRYS. ser. xcvii.

D. Chrysostomus ultima Dominicæ Orationis verba, scilicet : *Sed libera nos a malo*, exponens, dixit : Hoc est a Diabolo, qui totius mali auctor est et origo; Diabolus natura celestis fuit, nunc est nequitia spiritualis, ætate major sæculo, nocendi usu tritus, lædendi arte peritissimus; unde non jam malus, sed malum dicitur, a quo est omne, quod malum est.

DESPERATIO.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est vitium, quo homo ex falsa existimatione de Dei omnipotentia et misericordia credit, eum non posse, aut non velle peccata remittere, atque adeo consecutionem æternæ beatitudinis sibi impossibile esse. S. THOM. 2. 2. q. xx, art. 1.

DIVISIO. — Divitur hæc desperatio a Beilinc in tres species, videlicet, in desperationem beatitudinis consequendæ, remissionis peccatorum obtinendæ, et damnationis æternæ vitandæ.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — An ignoras, quod periculosa sit desperatio? II REG. c. 1.

Quasi in profundissimum infernum descendent omnia mea; putasne saltem ibi erit requies mihi? JOB. c. xvii.

Quare factus est dolor meus perpetuus, et plaga mea desperabilis reuinit curari? IER. c. xv.

Insanabilis est fractura tua, pessima plaga tua. IB. c. xx.

Super hoc plangam et ululabo, quia desperata est plaga ejus. MICU. c. iii.

Non credit, quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspiciens undique gladium. JOB. c. xv.

DAMNUM. — Impius, eum in profundum venerit peccatorum, contemnit; sed sequitur eum ignominia et opprobrium. PROV. c. xviii.

Desperavimus; post cogitationes nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. AD EPHES. c. iv.

Desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis, in avaritiam. ECCL. c. xv.

Felix, qui non habuit cordis sui tristitiam, et non exiit spe sua!

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

FUGA. — Latro agnovit, Petrus negavit. In Petro demonstratur quemque justum non de se presumere, in latrone nullum impium debere diffidere conversum. Timeat ergo bonus, ne pereat per superbiam, et malus non desperet per multam malitiam. S. AUG. in lib. de Symb.

Nemo diffidat, nemo veterum conscius peccatorum præmia divina desperet; novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. Idem, ser. vi.

Nullus desperet veniam, etiamsi circa finem vitæ ad penitentiam converteratur; unumquemque enim Deus de suo fine, non de vita præterita judicat. S. ISID. de Synono Bono.

Incumbit, id est, innititur virtuti sæculi, qui desperat de adjutorio Dei. S. AMBROS. super Marc.

In vita hominis finis querendus est, quoniam Deus non respiciet quales antea vixerimus; sed quales circa finem vitæ fuerimus. S. ISID. l. c.

Nemo desperet; Judam traditorem non tam scelus quod commisit, quam indulgentiæ desperatio, fecit penitus interire. S. AUG. l. de Util. Pœnit.

Ne desperando augeamus peccata, propositus est penitentiae portus; rursus, ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus. Ibidem.

Nolo mihi dicas: Blasphemus sum. Nolo dicas: Persecutor sum, immundus sum. Habes omnium ostensiones. Vis in novo, vis in veteri? In veteri David, in novo Paulus. Nolo excusationes mihi afferas. Nolo ignaviam pretendas. Peccasti? Pœnitere. Millies peccasti? Millies pœnitere. Hæc assidue infundo medicamenta, etc. Si lapsus es, poteris surgere. In utramvis partem habes liberum arbitrium. Si vulneratus es, adhibe tibi curam, dum vivis, dum spiras, etiam in ipso lecto positus, etiam, si dici potest, animam efflans, ut jam de hoc mundo exeat. Non

impeditur temporis angustia misericordia Dei. Quid enim est peccatum ad Dei misericordiam? Tela aranæ, que vento flante nusquam comparet. S. CHRYS. in Ps. l. hom. 3.

Si peccata et magnitudine et numero possunt definiti, miserationes autem Dei neque magnitudine, neque numero possunt circumscribi; sine dubio non est, cur desperatio adhibenda sit, sed agnoscenda misericordia Dei, et commissa peccata detestanda. Idem, in Proem. in Isaia.

Numquam sera est conversio. Latro de cruce transit ad Paradisum. Nabuchodonosor, Rex Babylonis, post efferationem corporis et cordis, mentem recepit humanam. S. HIER. Epist. 7.

Forte cogitat aliquis, tam graviora se admississe peccata ut jam Dei misericordiam promereri non possit; absit hoc a sensibus omnium peccatorum. O homo, quicumque illam peccatorum multitudinem attendis, cur et omnipotentiam celestis medici non attendis? Cum enim Deus velit misereri, quia bonus est, et possit, quia omnipotens est; ipse contra se divinæ bonitatis janua claudit, qui Deum sibi misereri, aut non velle, aut non posse credit, eumque aut bonum, aut omnipotentem esse diffidit. S. AUG. s. 58. de Temp.

Numquam Deus spernit penitentiam, si ei simpliciter et sincere offeratur, suscipit, libenter accipit, amplectitur omnia, quatenus eum ad priorem statum revocet. Et infra; Donec sumus in hac vita, quantumcumque nobis acciderint peccata, possibile est, omnia ablui per penitentiam. Idem, ser. 181 de Temp. c. xvi.

In eodem articulo temporis, cum jam anima festinat ad exitum, et egrediens ad labia expirantis emerit, penitentiam clementissimi Dei benignitas non aspernatur; nec serum est, quod verum; nec irremissibile, quod voluntarium, et quæcumque necessitas cogat ad penitentiam, nec quantitas criminis, nec brevitatis temporis, nec horæ extremitas, nec vitæ enormitas, si vera contritio, si pura fuerit voluptatum mutatio, excludit a venia, sed in amplitudine sinus sui mater charitas prodigos suscipit reverentes, et (velit, nolit, Novatus hæreticus) omni tempore Dei gratia recipit pœnitentes. S. CYR. s. de Cena. Dom.

Misericordiæ Domini Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera

conversio. S. LEO, apud Pædag. Christ.

DAMNUM. — Qui de venia peccatorum desperat, negat Deum esse misericordem. Et magnam injuriam Deo facit, qui de misericordia ejus diffidit. S. CHRYSOST. hom. iii, de Pœnit.

Illius æternæ civitatis januas nobis desperatio claudit, spes aperit, fiducia latum præbet ingressum. S. ISID. l. II de Summo Bono.

Desperatio certa mors est
Desperatio homicida est animæ.

EXEMPLA SACRA.

Desperatio punita.

Dixitque Cain ad Dominum: Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear. Hinc a facie Dei eiectus, profugus super terram, vitam in perpetuo timore transegit. GEN. c. iv.

Postquam Christum triginta argenteis vendidisset, penitentia ductus retulit pecuniam, et abiens laqueo se suspendit; suspensusque crepuit medius.

In Imperiali civitate Lubecensi quædam venerabilis matrona atque consulis uxor erat, quæ uno partu tres filios fudit, quorum unus elephantino morbo percussus fuit; alter submersus est; tertius vero de quo nobis est sermo, propria manu peremptus est. Sed quo ordine, quoque modo, quo item merito hoc factum sit, ego, qui ipsum, similiter et germanos suos, et omnem parentelam optime novi, brevis atque succinctus, quam potero, intimabo, ut hujus exemplo juvenes florentis juventæ ætate conspici, et facile in quæcumque partem flexibiles discant, et parentibus debitam veneratorem impendere, et suæ lascivie indomitam concupiscentiam refrænare. Discant iterum, et iterum discant, feminarum devitate consortia, eum nec rubeus in sanguine bellicus ensis tot milites straverit, quot pudibundos juvenes puellarum consortia prostituere. Hæc sanctissimum David polluerunt, hæc sapientiæ vastum sacrarium Salomonem infatuaverunt, hæc robustissimos Samsonis factores vicerunt, ut evidens daretur argumentum posteris, nullam sanctitatem, nullam sapientiam, nullam robur sive potentiam inter feminarum consortia indennare remanere. O utinam nunc mihi concederet, in tam sublimis altitudinis montem